

VAJAT ERP

DOK HOLIDEJ

BROJ: 51

CENA 1 D.

VIKEND ROMAN

KOČIJA ZA SALINU

ČITAJTE SLEDEĆU SVESKU CRTANIH ROMANA

CRTANI ROMANI

CENA 1 D

183

**SVAKOG 1-og, 10-og i 20-og
U MESECU NOVA SVESKA!**

64 STRANE – 1 DINAR!

**KOČIJA
ZA SALINU**

Naslov originala:

William Mark:

Salina Overland

Copyright 1969 by Martin Kelter
Verlag

KOČIJA ZA SALINU

Između dva kanzaška grada, Ebilena i Saline, bilo je dvadeset i devet milja. Deonica, koju je stara poštanska kočija, u paklenom tempu, svakog dana savladavala za svega šest sati. I to već godinama.

Bil Norton vozio je već sedam godina na ovoj liniji. Po svakom vremenu i pod svim okolnostima. U poštanskoj stanici u Salini ravnali su se prema starom vozaču, kao prema satu.

Stara poštanska kočija je svakog dana u jedanaest sati polazila iz Ebilena i stizala u Salinu u pet. Tog dana, u pet sati, nije je međutim bilo. Stari poštanski činovnik je trljao svoju neurednu bradu i nervozno se premetao s noge na nogu kada je velika kazaljka na požutelom časovniku, prešla dvanaesticu.

— Nebesa, šta li se to dogodilo sa Bilom? — mrmlijaao je sebi u bradu.

U pet i deset stari činovnik napustio je kancelariju poštanske stanice i stupio na trem. Navukao je

zeleni štit iznad očiju i gledao na zapad, u pravcu zalazećeg sunca, kao da se tamo nalazi nešto posebno zanimljivo. Tek posle nekog vremena okrenuo je glavu i pogledao niz prašnjavu ulicu prema istoku, odakle je trebalo da naiđe iščekivana kočija. S druge strane ulice upravo je izašao iz svoje kuće sedokosi Džek Brajd. Prevalio je pedesetu godinu, imao tvrdo, koščato lice i čelično sive oči.

Na levoj strani njegove raskopčane, sive, platnene košulje, svetlucala je srebrna, petokraka zvezda.

Šerif provuče prstima kroz kratko podšišanu kosu i zagleda se prema istoku. Stajao je tako neko vreme, zapalio cigaretu, a onda lagano stupio na ulicu. Naslonio se na prečku, za koju je vozač Bil Norton svakog popodneva u ovo vreme vezivao svoga ždrebea predvodnika, i zamišljeno odbio oblak dima. Rekao je, ne vadeći cigaretu iz usta:

— Prilično vruće danas.

Poštanski činovnik Vilkins potvrdi.

Šerif je zatim zamišljeno pogledao u svoga psa, koji se umorno vukao ulicom. Vilkins je nervozno trljao bradu, jer mu je bilo neprijatno što se šerif baš sad zadesio ovde.

Gde li se Bil zadržao dosad?

Poštanski činovnik je time razbijao glavu već čitavih četvrt sata. U razmišljanju ga je prekinuo čuvar zakona, rekavši:

— Levi zadnji točak na staroj kočiji učinio mi se još juče nesigurnim.

Vilkins promrsi:

— Opravili su ga još jutros rano u Ebilenu.

Šerif nastavi:

— Siva kobila je, osim toga prilično stara. Trebalo je odavno da je izbace iz zaprege.

Vilkins kao da se smatrao lično pogođenim.

— Kobila je sasvim u redu. Ona drži tempo i vuče ostale za sobom. Ždrebac uz nju već godinama dobro vuče zapregu.

Džek Brajd okrete glavu i pogleda starog činovnika pravo u oči.

— Vruće je danas...

— To ste već rekli, šerife — skoro se brecnu činovnik.

— U redu, ali zašto ne bi zbog toga Bil u Solomonu kratko predahnuo. Konačno, riđokosi Irac ne toči rđav viski.

Vilkins ljutito okrete glavu.

— Bil Norton ne pije Irčev viski. Još se nikad nije zaustavljao u Solomonu. Stari momak se navikao da tokom ovih sedam godina ne gasi žeđ uz put.

Šerif ispljunu opušak, promrmlja nešto nerazumljivo sebi u bradu i uputi se u svoju kancelariju na suprotnoj strani ulice.

I stari Vilkins je napustio svoje mesto na tremu. Kada je primetio da su se za šerifom zatvorila vrata na kancelariji, brže bolje je zauzeo busiju na prozoru i počeo da posmatra ulicu.

Džek Brajd je u svojoj kancelariji učinio isto. Postavio se na prozor i posmatrao ulicu.

Vreme je proticalo.

Na ulazu „Grand” hotela pojavio se Džo Apton i uputio prema poštanskoj stanici.

— Mister Vilkins!

Stari je namerno sačekao minut, pa se tek onda pojavio na vratima.

— Šta se desilo? — pitao je ne naročito ljubazno.

Apton se podboči i ljutito odmeri poštanskog činovnika.

— To sam upravo ja hteo od vas da saznam, Vilkins.

— Kako, molim? — Vilkins se pravio nevešt.

— Ama, slušajte, šta je sa poštanskom kočijom? Gde je?

— Kočija? — Vilkins se okrete, kao tobož da proveriti koliko ima sati, iako i te kako dobro znao.

— O, pa već je nešto iza pet! Prošlo je nekoliko minuta. Kočija treba svakog trenutka da stigne.

— Nekoliko minuta? — bunio se vlasnik hotela. — Čoveče, pa ona kasni preko pola sata!

Stari Vilkins skloni štiti od zelenog kaučuka sa čela i odbrusi:

— Šta vi uopšte hoćete, Apton? Vecma je toplo, a vozač je čovek kao i svaki drugi. Mogao je da ožedni,

U to se preko, na dvorištu šerif-ske kancelarije, naglo otvori kapija. Džek Brajd je izveo svog riđana, kratko odmerio poštanskog činovnika, vinuo se u svoje izlizano sedlo i odjahao u pravcu zapada.

Prema zapadu!

Poštanski činovnik i vlasnik hotela začuđeno su gledali za njim. Šerif je skrenuo u prvu poprečnu ulicu, van domašaja pogleda i okrenuo konja. Galopirao je prema istoku, u pravcu puta koji je vodio za Ebilen.

Samo dve milje od grada našao je poštansku kočiju. Stajala je na sred puta. Ispred nje su stajala četiri konja oborene glave i počele da ržu kada im se jahač približio.

Džek Brajd je iz daleka primetio zapregu. Teška kočija bila je slomljena u zadnjem delu. Kad je prišao blizu, čuvar zakona iz Saline izvukao je revolver iz opasača i držao ga na gotovs.

Levi zadnji točak na kočiji bio je slomljen. U kolima nije bilo nikog. Osim toga, šerif Brajd nije uspeo nigde da otkrije ni traga vozaču.

Inače, predeo je bio ravan, bez žbunja, tako da bi mogao da otkrije čoveka i na milju odstojanja.

Čuvaru zakona je trebalo više od jednog sata da kako, tako, osposobi točak, kako bi kočija mogla da se krene.

Brajd priveza pozadi za kola svog riđana, pope sa na vozačevo sedište i uhvati uzde. Iznenadaeno je pijlio u dlan desne ruke.

Bio je vlažan. Vlažan i crven.

Krv!

Šta li se dogodilo starom vozaču?

Šerif se zbunjeno obazre oko sebe, povuče teško remenje, zatrese njime i četvoropreg krenu.

Bilo je gotovo devet sati kada se teška kočija dokotrljala u široku glavnu ulicu Saline. Žene i deca su stajali na tremovima, a ljudi stupili na ulicu.

Brajd dotera kočiju do poštanske stanice, i veza ždrepcu predvodnika tamo gde je Norton običavao da čini. Onda je podigao glavu i sreo zabrinut pogled poštanskog činovnika.

— Našao sam kola na dve milje od grada. Na ravnom i preglednom delu puta. Levi, zadnji točak je slomljen.

— I...? — upita nestrpljivo Vilkins.

— Od Nortona ni traga ni glasa!

Stari poštanski činovnik je drhtavom rukom nervozno trljao bradu, a onda je dao znak mladiću, koji je stajao kraj poštanske stanice.

— Ispreži konje, Tom i pobrinu se za njih. Mora da su žedni.

Šerif stupi na trem i stade pored poštanskog činovnika.

— Zaista, ni traga od Bila? — pitao je uzbuđeno činovnik.

— U stvari, ima traga. Krvav trag na uzdama, gore gde ih je Norton krpio.

Vozač poštanske kočije, Viljam Norton, nije nađen. Šerif Brajd, sa još sedmoricom ljudi, cele noći je pretraživao okolinu i u rano jutro stigao u glavnu ulicu Ebilena. Is-

pred poštanske stanice kliznuo je iz sedla.

Džimi Degorej, plavokosi div, sa smešno malom glavom, upravo je brižljivo glačao veliku mesinganu tablu. Na njoj je bilo ispisano „Salina Overland“.

— Hej, šerif Brajd! — uzviknuo je i sklonio sa čela za dva broja veći setson.

— Otkud vi kod nas tako rano?

— Tražim vašeg vozača, Viljema Nortona.

Degorej nabra svoje svetle obrve. Na čelu mu se urezala duboka bora.

— Viljama? Mislite, valjda, Bila?

— Da.

— Šta je sa njim?

— To bih i ja rado hteo da znam, Džime. Nije uopšte stigao u Salinu.

Poštanski činovnik iz Ebilena proguta pljuvačku.

— Hej, pa to... to ne može biti istina! Gde je kočija?

— Ja sam je sinoć našao na dve milje od Saline. Stajala je na putu sa slomljenim točkom.

— Dve milje od Saline sa slomljenim točkom? A konji?

— Bili su upregnuti, ali ni traga od Nortona.

Degorej u zbunjenosti obrisao nos i usta krpom, kojom je dotle glačao mesinganu tablu, pa gadljivo otpljunu.

— Ali, to ni sam đavo ne bi razumeo. Prosto je nemoguć! Bili je odavde, kao i uvek, pošao tačno u jedanaest sati. Prema tome, u Salini je trebalo da bude u pet...

Brajd se zagleda na suprotnu stranu ulice, gde su se nalazile dvos-

pratne kuće. Pogled mu se zaustavio na širokoj zgradi od crvenih opeka, na kojoj se nalazila tabla izbačena prema ulici — ŠERIF.

— Da li je Ferguson već ustao?

Poštanski činovnik klimnu glavom.

— Da, video sam ga još pre pola sata, preko, kod Mata Blejzena. Tamo on ujutro obično pije svoje mleko. Mora da je u kancelariji. I stara Kejt je već tamo. Ona mu vodi domaćinstvo, od kako mu je žena umrla.

Brajd odjaha do šerifске kancelarije.

Šerif Bat Ferguson je bio čovek srednjeg rasta, vitak i delovao je veoma negovano. Upravo se bio brižljivo obrijao i brisao sapunicu sa svog bledeg lica. Nadlanicom je još jednom proverio da li su mu obrazi besprekorno glatki, pa onda prebacio ubrus preko naslona stolice.

Brajd je zakucao na vrata i ušao na Fergusonov poziv.

— Helo, Bat!

— Džek? Otkud ti tako rano u Ebilenu?

Džek Brajd obavesti kolegu o onome što se dogodilo.

Bat Ferguson je neko vreme ćutao, oblačeći kaput, a onda reče, bez trunke zabrinutosti u glasu:

— To će se već sve rasvetliti. Vozač je najverovatnije pao s kola. Konji su nastavili da vuku zapregu i verovatno se tako točak slomio...

Brajd energično odmahnu glavom.

— To nije objašnjenje, Bat. Naravno, vozaču se nešto dogodilo, samo je pitanje šta.

Ferguson sede za sto i pozva svog kolegu.

— Smiri se i sedi malo. Vi, tamo, u Salini, uvek vidite ono čega nema.

— Čega nema? — upitao je Brajd ozbiljno. — Naprotiv, mi ne vidimo nešto što bismo rado hteli da vidimo, naime, vozača poštanske kočije.

— Možda mu je od vrućine udarila krv na nos...

— I onda? Napustio je kočiju i otišao. Verovatno da se usekne. Možda čak dole, do Konkordije? Koješta, Bat.

Posle toga je šerif Brajd izgovorio ono, što Ferguson nikako nije hteo da prihvati. Poštanska kočija je napadnuta!

Šerif iz Ebilena, upravo je dizao šolju sa kafom sa tacne, pa je naglo spusti nazad.

— Napadnuta!? Ma, koješta, Džek! Besmislica. Ko da je napadne? Već više od pola godine u ovom kraju konačno vlada mir. Od kako je Bilingerova banda likvidirana, nije u gradu ispaljen nijedan metak.

Brajd se sručio na stolicu, koju mu je dodala šerifova domaćica i ispružio umorne noge.

— Očigledno da postoji neki momak, koji smatra da je u ovom kraju suviše dugo vladao mir. Ostajem pri svom, Bat — poštanska kočija je napadnuta!

Dva sata kasnije znao je to ceo grad. I u Salini su već svi saznali.

Strah, koji je ranije vladao ovim krajem, i koji je nestao zajedno sa Bilinger bandom, ponovo je zavladao. Uvukao se u sve kuće. Nevidljiv kao duh, tumačio ulicama i pobrinuo se da ljudi žive pod strašnim pritiskom, pod kakvim su živeli do pre pola veka.

Džim Degorej je preuzeo upravljanje poštanskom kočijom.

Tridesetdevetogodišnji poštanski činovnik iz Ebilena bio je podređen Vilkinsu, koji je vodio „Salina Overland“ kompaniju. Jasno, Degorej baš nije bio oduševljen svojim novim poslom. Morao je svoju lepu, udobnu stanicu da zameni užarenim kočijaškim mestom i vozi putem, na kome je samo pre nekoliko dana njegov prethodnik iščezao, ostavivši za sobom jedino mali, krvavi trag.

Kompanija je bez teškoća obezbedila novog čoveka za stanicu u Ebilenu — postavila je na to mesto dvadesetsedmogodišnjeg Gordona Filberta, nekadašnjeg radnika na pruzi.

Tačno u jedanaest sati prepodne Degorej je zamahnuo uzdama. U jedanaest sati i sedam minuta Ebilen je ostao za njim. Devet minuta posle pet stigao je u Salinu. Stari Vilkins je stajao na tremu i držao sat u ruci.

— Halo, Džim, sasvim dobro za početak.

— Jesam li zakasnio?

— Devet minuta, ali to ne znači ništa. Još ne poznaješ put tako dobro, kao što ga je Norton poznavao, a možda treba i da se navikneš na konje.

Za prvo putovanje, Džek Brajd i Bat Ferguson, svaki iz svog grada, pratili su kočiju po jednu milju. Oba čuvara zakona izdržala su tako tri dana. Onda su odustali. Čekali su ih drugi poslovi. Konačno, nisu ni bili postavljeni za to da prate i štite poštansku kočiju. Četvrtog dana Džimi Degorej putovao je sam. Tačno u jedanaest sati napustio je sta-

nicu u Ebilenu. Mladi Gordon Filbert, pružio mu je ruku u znak pozdrava.

— Sve najbolje, Džim!

— Ol rajt, do viđenja!

Bile su to poslednje reči, koje je neko čuo iz usta Džima Degoreja.

Poštanska kočija je stigla četiri minuta pre vremena u Salinu.

Stari Vilkins je zbunjeno podskočio iza svog pisaćeg stola kada je čuo klopavanje kočije. Pogledao je u sat i promrsio.

— Pakao, ili ovaj sat više ne radi dobro, ili je Džim još brži od Bila. To sam zaista smatrao nemogućim.

Izašao je na trem i zastao kao ukopan. Kočija je bila prazna. Konji su bili oznojeni i nemirni. Stajali su ispred prečke, rzali i njištali. Vilkins istrča na ulicu. Otvorio je vrata na kočiji. Prazna! Ni prtljaga, ni poštanskih džakova. Zatim se popeo na kočijaško sedište. Ništa!

Umornim koracima pošao je stari šef poštanske kompanije preko, u šerifsku kancelariju. Tamo nije zatekao Džeka Brájda. Otišao je na obližnji ranč. Tamo su u toku noći bila ukradena dva konja.

Kada se šerif vratio u grad, zatekao je grupu ljudi pred poštanskom stanicom. Prvo je razgovarao sa starijim Vilkinsom, a onda razgledao kočiju. Nije uopšte silazio s konja. Samo je okrenuo životinju i u punom trku odjurio ka istoku.

Kada se u kasno veče vratio, lice mu je bilo mračno.

Vilkins se ujede za donju usnu.

— Ništa, znači!

— Ništa!

Sve je bilo kao i u slučaju Bila Nortona, to jest, za Džimijem Degorejom čak nije ostao ni krvav trag. Prosto, kao da se zemlja otvorila i progutala ga.

Strah u oba grada bivao je sve veći. Niko nije hteo da koristi poštansku kočiju.

Na žalost, ovde se nije samo radi-
lo o vezi između dva velika grada, koji su sad iznenada bili odsečeni jedan od drugog. Posledice su bile dalekosežnije. Iz Saline je kočija vodila dalje, u Elsvort, zatim još dalje zapadno u Rasel, Grinfild i Oklej. S druge strane, iz Ebilena, linija je vodila u Džankšen Siti, zatim u Topeku, a i iz nje čak do Lorensa. Usred velikog lanca nedostajao je beočug.

Da bi nevolja bila veća, nigde se nije mogao naći čovek, koji bi postavio ovaj beočug. Osam konja za zamenu stajalo je u koralu kompanije „Salina Overland” i dangubilo. Kompanija je čak povećala platu za novog vozača. Međutim, nije bilo nikog ko bi prihvatio ovaj opasan posao.

Šerif Brajd je o oba nemila događaja izvestio Topeku, a stari Džef Vilkins, upravnik poštanske stanice u Salini, poslao je iscrpan izveštaj vlasniku kompanije, misteru Timu Kalaganu. Budući da je u srednjem Kanzasu ova veza bila od životnog značaja, kompanija je preduzela sve moguće mere da nađe novog vozača.

Jednog prepodneva javio se Vilkinsu jedan mladi momak, oštih crta, spreman da preuzme posao o kome je čuo u obližnjem gradiću. Stari upravnik bio je van sebe

od radosti i momku odmah isplatio unapred polovinu plate.

Mladi Hanter, tako se zvao čovek, bio je iznenađen.

— Hej, pa to mi se veoma dopada! Takav posao sam odavno priželjkivao...

Kada je preko, u Websterovom baru, hteo da zaliye svoje novo zaposlenje, našlo se tu nekoliko ljudi koji su rado prihvatili čašu a i razgovor.

Dva sata kasnije, pojavio se Ben Hanter ponovo u poštanskoj stanici kod Vilkinsa. Bio je pripit i bleđ. Drhtavom rukom položio je upravniku novac na sto.

— Hvala, mister Vilkins, ali... ja sam promislio: ne mogu da prihvatim posao. Ja... ja sam u prvom redu kauboj i ne razumem se baš naročito u poštanske kočije, a osim toga sam jednom rančeru, gore u Konkordiji obećao da ću prihvatiti posao kod njega. Ja sam gonič, to morate shvatiti. Što se tiče novca, koji sam malo pre potrošio u baru, on je tu, dodao sam iz sopstvenog džepa. Molim vas, nemojte mi to uzeti za zlo, ali...

Vilkins ga razočarano pogleda. Rekao je samo:

— Ol rajt, Hanter! — i vratio novac u kasu.

Kauboj pogruženo napusti poštansku stanicu.

Džef Vilkins je znao šta se dogodilo. Sigurno se u baru našao nekakav brbljivac, koji je mladom čoveku ispričao šta se dogodilo na liniji između Saline i Ebilena.

Ista stvar se ponovila još tri puta. Tri puta su ljudi prihvatili posao i tri puta se vraćali u poštansku stanicu Saline pre nego što su i

seli na kočijaško sedište, vraćali novac i izmišljali, na brzinu, krajnje neuverljive izgovore.

Sedokosi Tim Kalagan, vlasnik kompanije, sedeo je utučen u sobi i čitao pisma koja je dobio iz Topeke, a koja su se odnosila na njegov problem.

„... imajte samo strpljenja, mister Kalagan“, pisalo je između ostalog, „sigurno će se uskoro naći odvažan čovek, koji će uzeti uzde u ruke i kočija će ponovo krenuti...”

Međutim, takav odvažan čovek nije se našao. Niko nije hteo da prihvati ovaj pakleni posao, kako su ga sada svi nazivali.

Istini za volju, treba reći da u ovoj zemlji niko nije bio siguran za svoj život sto posto. Svakako je bilo dosta opasnih zanimanja. Čak ni kauboj nije imao razloga da se uljuljkuje osećanjem sigurnosti, jer je svakog dana i svake noći mogao da računa sa napadom kradljivaca stoke, pri čemu mu je, jasno, život bio stavljan na kocku. Međutim, prihvatiti posao na kome su dva puta jedno za drugim, dva vozača poštanske kočije nestala, to doista niko nije hteo.

Devet dana posle nestanka Džima Degoreja, došla je jedna vojna patrola iz Topeke u Salinu. Jedan brkati narednik i pet plavokaputaša dobili su nalog da celu stvar ispitaju. Vojnici su punu nedelju krstarili po okolini oba grada, pre svega pretražili su okolinu Saline, ali bez uspeha.

Od razbojnika nije bilo ni traga ni glasa, a isto tako ni od dvojice nestalih vozača. Ubrzo su vojnici u Vokhamovom salunu popili po čašicu u znak pozdrava i vratili se u svoj garnizon.

Šerif Brajd otpratio ih je ljutitim pogledom u rano jutro, kada su odjahali.

— Mogli su mirne duše da ušteđe trud i ne dolaze ovamo. U svom životu još nisam čuo da je vojska uspela da reši neki slučaj ili otkrije razbojništvo.

Uz šerifa su stajali predsednik opštine mister Difran i Vilkins. Upravitelj poštanske stanice promrsi:

— I šta će sad biti?

Brajd podiže ramena, pa ih onda rezignirano spusti. Predsednik opštine predloži:

— Možda bi trebalo povećati platu vozaču kočije.

Vlasnik kompanije bio je i na to spreman, međutim, ni ova mera nije pomogla. U međuvremenu se priča o pakleno opasnoj liniji između Saline i Ebilena proširila tako da je i najhrabriji čovek zazirao.

Inače, linija je morala ponovo da bude uspostavljena, bez obzira koliko to stajalo. Tako je bar vlada smatrala. Mister Kalagan je odmahnuo glavom.

— Šta to znači: nek staje, koliko staje? To je potpuna besmislica. Meni kočija ne donosi toliko novca. Putnici ne plaćaju mnogo. Dešava se da po nekoliko dana uzastopce nema nijednog putnika. Naravno, dešava se i da putnici toliko navale, da nismo u stanju sve da ih primimo i jedva ako bi smo uspeli da ih smestimo u tri kočije.

— Ali, šta sa poštom? — pitao je stari Vilkins. — Ona mora da se prenosi.

Kalagan se složi.

— Naravno da je to užasno, da ovde, usred Kanzasa, pošta više ne može da se uručuje i to baš sada, kada smo konačno postali civilizovan kraj. Preko, u Topeki, padaju krupne reči i drže se značajni govori o stalnom napretku i ogromnom uspehu sprovođenja zakona, a, u stvari, situacija je prilično beznačajna. Ta gospoda iz Topeke bi baš jednom mogla da dođu ovamo i da se lično uvere u napredak.

Šerif Brajd odmahnu rukom.

— Na to će se oni teško odlučiti, jer tačno znaju da ovde situacija nije ni malo sjajna.

U Websterovom baru okupili su se članovi gradskog saveta. Mali Eger, doseljenik iz Nemačke, obratio se ostalima:

— Sva ta piskaranja u Topeku pomažu nam isto toliko koliko i naša kuknjava. Moramo sami sebi pomoći.

— Da — saglasio se Vilkins — samo se postavlja pitanje: kako?

Eger se bučno useknu.

— Moramo se potruditi da nađemo čoveka, koji se ne boji da putuje kočijom.

— Divna ideja! — reče šerif podrugljivo. — Kao da mi već dvanaest dana činimo nešto drugo!

— Nisam tako mislio — branio se Eger. — Mi ne možemo tek tako da tražimo nekog čoveka. Ništa nećemo učiniti.

~~Predsednik opštine neće se miš~~
sto i podjakti,

— Zar ne biste to malo jasnije rastumačili, Eger? — upitao je, ne bez poruge u glasu.

— Da, da, svakako. Ja, upravo, imam jednu ideju, ali prosto ne znam kako da vam je saopštim. Bojim se da ćete me smatrati ludim.

— Govorite već jednom — brecnu se vlasnik kompanije, nervozno premećući s kraja na kraj usana već davno ugašen opušak.

Eger je počeo zaobilazno.

— Vi svakako znate da sam ja dugo godina živeo u Teksasu, pre nego što sam došao ovamo.

— Da, da, to znamo... i dalje...? — pitao je šerif.

Eger otpi jedan gutljaj viskija, pa nastavi:

— Kad tamo, na primer, neki rančer ima nekih problema sa drugim i ne može taj problem da reši, napabirči par dolara i najmi revolveraša.

Revolveraša!

Konačno je ta reč izgovorena. Rečeno je naglas ono, o čemu je Vilkins već danima mislio i o čemu je čak, u poverenju, razgovarao sa vlasnikom Kalaganom. Čak je i sam šerif Brajd nekoliko puta pomišljao na to. Uprkos tome, čuvar zakona je uzviknuo:

— Revolveraša! Znači, dotle je došlo. Zakon u Kanzasu je tako moćan da grad kakav je Salina mora da poziva revolveraša, kako bi poštanska kočija ponovo mogla da održava liniju.

Nekoliko trenutaka u baru je vladao tajac. Onda se snažni kovač Hari Klivlend obrati Brajdu.

— Imate li možda neki drugi predlog, šerife? — pitao je prilično zajedljivo.

Čuvar zakona u Salini, nije imao nikakav drugi predlog. Znao je dobro, kao, uostalom, i svi ostali, da je to bio poslednji izlaz koji je ostao kompaniji „Salina Overland”.

Kovačevo pitanje, u stvari, doprinelo je da se Egerov predlog brzo prihvati.

Grad Salina bio je spreman da najmi revolveraša. Brajd se obrati Egeru:

— Budući da ste vi to predložili, mister Eger, morate to do kraja sprovesti. Koga mislite da pozovete?

U lokalu je vladala atmosfera napregnutog isčekivanja. Ljudi su bili veoma razočarani. Mali Eger samo sleže ramenima.

— Pravo da vam kažem, ne znam. Ja ne poznajem nijednog revolveraša. Konačno, u tu stvar bi šerif trebalo daleko bolje da bude upućen.

Brajd podskoči sa stolice i reče žustro:

— Ja ne poznajem ni jednog koga bi mogao preporučiti gradu. Ili, možda, ovde neko želi da odem preko u svoju kancelariju i prelistam svoje, već požutele poternice? Samo vi recite gospodo, ja ću to učiniti. Moja je dužnost da pomognem. Ali, velim vam pri tom, da je to poslednje što ću na dužnosti šerifa učiniti za Salinu.

Predsednik opštine nestrpljivo odmahnu rukom.

— Ko to uopšte od vas traži, Brajd? Jasno je da ovde niko ne želi da na taj posao bude postavljen razbojnik.

U razgovor se ponovo umešao Eger.

— U redu, džentlmeni, ja sam ovde tek nekoliko godina, ali ipak

dobro znam, kao i vi, u ostalom, da svaki onaj za kim je raspisana poternica, ne mora da bude razbojnik. Dok sam živeo u Teksasu, u Penhendlu je bio rančer po imenu Bir, koji je tiranisaio ceo kraj. Niko nije mogao da mu se suprotstavi ni da ga obuzda, pa ni šerif. Ko bi se suprotstavio Biru, navukao je sebi na vrat tako opasnog neprijatelja, kakvog nije mogao ni da sanja. Rančer Bir pobrinuo se da svako, ko mu se suprotstavi, bude smatran neprijateljem zakona. Upravo sam se setio momka po imenu Larkin. On je nekoliko godina bio nadzornik na Birovom imanju.

Jednoga dana, dugonja Larkin, prosto nije više hteo da radi kod ovog rančera. Došlo je do svađe i nadzornik se pokupio i otišao. Pošto je to učinio ne pitajući Bira za saglasnost, rančer je udesio da ga slede kao razbojnika. Takve sam ja stvari češće doživljavao, ljudi.

Posle ovih reči, nastala je ponovo napregnuta tišina. Onda je Džek Brajd bučno ustao sa stolice.

— Ol rajt! — Zatim je pogledao predsednika opštine. — Vi, takođe, nemate ništa protiv, predsedniče, da spasioca potražim u svojoj fijioci.

Predsednik neodlučno uvuče glavu u ramena.

— Ja, zaista, ne znam, šerife, šta bih na to rekao. Međutim, čini mi se da ono što je mister Eger upravo rekao nije sasvim netačno.

Na to kovač spusti svoju tešku pesnicu na sto. Čaše su zazvečale.

— Da li je zaista neophodno da Brajd prekopava poternice? Evo,

ja ću nešto predložiti, ljudi. Siguran sam da ste već svi čuli za Džona Lija.

Talas neodobravanja dočeka ovaj predlog.

— Džoni Li? Niste valjda ozbiljno mislili, Klivlend, da tog revolveraša dovedemo ovamo? Pa taj momak ima najozloglašenije ime! Pucnjava u Vičiti, u Garden Sitiju, u Mek Alesteru, u Bardetu.

— Pa šta? — Kovač je bio uporan. — Svakako ne tražimo propovednika.

Smeh, koji se razlegao na ovu šalu, nije baš bio od srca.

Predsednik opštine zamišljeno pogleda kovača.

— Da, mister Klivlend, i ja sam već čuo za Džona Lija. — Zatim se oprezno okrete prema šerifu: — Šta biste imali da izjavite protiv tog čoveka, mister Brajd? Možete li da tvrdite da je on razbojnik?

— Razbojnik? Kako da vam kažem? Razbojnik, možda, i nije, ali...

— Imate li u svojoj fijioci poternicu za njim — raspitivao se Eger.

— Ne.

— Znaite li to sigurno? — raspitivao se predsednik.

— Da — procedi šerif kroz zube. — To znam sasvim pouzdano.

Tako je gradski savet Saline odlučio da najmi revolveraša Džoni Lija, bez obzira na njegov loš glas. Da takav čovek ne bi hteo da radi ni za dvostruku platu vozača, bilo je jasno samo po sebi. Konačno, summa i nije bila toliko značajna, pošto on ne bi ostao za stalno tu. „Salina Overland“ kompanija položila je tri stotine dolara, a i grad, koji je bio posebno zainteresovan za ovu lini-

ju, dao je još stopedeset dolara pri-
de. Dakle, četiri stotine pedeset do-
lara za revolveraša Džoni Lija.

Već u podne sledećeg dana šerif
Brajd je saznao gde se revolveraš
trenutno nalazi. Bio je u Grit Brend-
du, udaljen osamdeset milja od
Saline. Vlasnik kompanije, Kala-
gan, poslao je revolverašu teleg-
ram.

Salina je čekala.

Jednog sunčanog prepodneva sa
zapada je u grad ujahao čovek
srednje visine, mršavog, bledog li-
ca. U prkos nespojnoj žezi, nosio
je sivo odelo, belu košulju i crnu
somotsku mašnu. Lice mu je bilo
rošavo od boginja. Oči, sive kao
olovo, bile su usađene blizu nosa i
davale čitavom licu neprijatan iz-
gled. Pogled mu je nemirno kru-
žio po okolnim kućama.

Zaustavio se ispred poštanske sta-
nice, kliznuo iz sedla, vezao svog
konja za prečku i stupio u kancela-
riju. Upravnik pošte podiže pogled.
Začudoeno je posmatrao dobro ode-
venog stranca. Kada je sreo pog-
led njegovih hladnih očiju, osetio
je kako ga podilazi jeza.

— Izvolite, šta želite?

— Ovo je ovde, poštanska sta-
nica, zar ne?

— Da, mister, ali veoma žalim,
linija je... za izvesno vreme, za-
pravo ne radi, to jest... imamo ne-
ke teškoće.

Stranac veštim pokretom nabaci
svoj šešir na čiviluk, sede na stoli-
cu, koja je stajala uz Vilkinsov pi-
saći sto i reče grlenim glasom:

— Ja sam Džoni Li.

Upravnik se trže, _____.

— Džoni Li? — Razrogačenih oči-
ju, posmatrao je stranca. Dakle, to
je ozloglašeni revolveraš Džoni Li!
Neverovatno! Ovog čoveka bi smat-
rao boljim trgovačkim putnikom,
čak i putujućim kockarom, ali ni-
pošto poznatim revolverašem.

— Da — odvrati Li. — Poslali
ste mi telegram u Grit Brend. Evo,
stigao sam.

Vilkins zbunjeno proguta plju-
vačku, pa ustade.

— U redu, mister Li, onda mo-
ram, to jest, kako da kažem, pa
dobro došli. Moje ime je...

— Nije važno za posao — preki-
de ga revolveraš drsko.

Vilkins je hvatao vazduh.

— Da, šta sam ono hteo, u stva-
ri, da kažem...

— O čemu se radi — prekide ga
revolveraš poslovno.

Upravnik je nervozno trljao bra-
du.

— Idem po šerifa...

Jedva da je upravnik izgovorio
ove tri reči, a revolveraš je pod-
skočio kao izbačen oprugom. Des-
nica mu je munjevito kliznula u
otvor kaputa, gde je Vilkins na
svoje užasavanje ugledao dršku ve-
likog revolvera i deo kožnog opa-
sača, pričvršćenog ispod pazuha.

— Ama, shvatite, mister Li, ceo
grad vas je pozvao, a mister
Brajd... najbolje će vam on ob-
jasniti celu stvar.

— Ko je Brajd?

— Šerif...

— Mora li baš on da bude ume-
šan u tu stvar? — ispitivao je re-
volveraš, nimalo oduševljen.

— Mora, mora! Ne, to jest, mis-
ter Brajd će vas najbolje i najpre-

ciznije obavestiti jer je u tu stvar najbolje upućen.

Džoni Li se počea iza uha.

— Baš čudno! Ja sam do sada radio mnoge stvari, među kojima i smešne, ali to, da me šerif, niko drugi nego šerif, upućuje u posao, do sada nisam doživeo. O kome se radi? Stoji li taj šerifu na putu?

Tek tada je upravniku puklo pred očima. Revolveraš je mislio da se radi o njegovim uobičajenim poslovima, naime da je najmljen da za račun jednog čoveka ukloni drugog s puta.

Vilkins pogleda revolveraša u oči i ponovo oseti kako ga podilazi jeza.

— Znaite, stvar ovde stoji sasvim drugačije...

— Šta to znači: drugačije? — prekide ga Li nestrpljivo. — Nikada nije drugačije. Uvek i svuda je isto. Pozivaju me samo onda, kada se neko boji. Da nisam možda pogrešio?

— Ne, to jest, da, uostalom, sačekajte, moram da dovedem šerifa!

Džoni Li nije čak ni ustao, kada je Brajd ušao u stanicu. Samo je na trenutak podigao pogled i procedio jedva razumljivo:

— Halo!

Šerif dodirnu obod šešira, a Vilkins mu ponudi stolicu. Brajd odbi. Ukratko je revolverašu ispričao o čemu se radi.

Džoni Li je celu priču saslušao ćutike. Kada je šerif završio, Li je ćutao još nekoliko minuta, a onda podigao glavu i pogledao upravnika poštanske stanice.

— Koliko to donosi?

Vilkins očajno pogleda šerifa. Ovaj besno procedi kroz zube.

— Četiri stotine!

Li se resko nasmeja, a onda ustade i skide šešir sa čiviluka.

— Šerif se prevario, mister Li! — doviknuo je Vilkins žustro. — U pitanju je četiri stotine pedeset dolara.

Revolveraš se već rukom mašio za kvaku, a onda se okrenuo i rekao:

— Sa pet stotina bi mogli da počnemo.

Stari upravnik pošte potrča za njim, uhvati ga za ruku i promuća.

— Mister Li, sačekajte još malo. Kompanija i gradski savet sakupili su novac i odredili sumu, ali ja, ja ću odmah govoriti sa mister Kalaganom i on će možda dodati još pedeset dolara.

— Možda?

— Sigurno hoće — umeša se šerif.

Čuvar zakona bio je u pravu. Mister Kalagan bez reči je dao još pedeset dolara.

Vilkins je lično otišao i doveo vlasnika u poštansku stanicu. Stari čovek je pogrbljeno stajao uz pisaci sto i na njega položio drhtavom rukom pedeset dolara.

Li je kratko pogledao na zgužvane novčanice, pa onda ih gurnu prema šerifu.

— Neka novac ostane kod mister Brajda dok posao ne bude obavljen. A sad još jedno pitanje: ko sedi na kočijaškom sedištu?

Upravnik pošte i vlasnik kompanije se zbunjeno pogledaše. O tom problemu još do tada nisu razmišljali. Nebesa, stvarno, ko će da

upravlja kočijom? Sasvim prirodno, revolveraš to ne bi mogao da čini. On je trebalo samo da sledi kočiju. Sa kočijaškog mesta, se, uostalom, ništa ne bi moglo preduzeti protiv napada. Sasvim nezavisno od toga, najverovatnije Li uopšte nije umeo da upravlja četvoropregom.

— Ja ću upravljati kočijom!

To je šerif rekao.

Ostala trojica se zbunjeno pogledaše. Vilkins pritrča čuvaru zakona i snažno mu steže ruku.

— Zbilja to hoćete da učinite, mister Brajd?

— Šta znači hoću — uzvratila šerif jetko. — U ovom prokletom gradu, punom kukavica, ništa mi drugo ne preostaje...

Poštanska linija je ponovo uspostavljena.

Džek Brajd, šerif iz Salihe, sedeo je na kočijaškom sedištu, a sivooki revolveraš je jahao iza kočije.

Tako je išlo tri dana.

Ništa se nije dogodilo.

Trećeg dana uveče ljudi su se okupili u Vilkinsovoj kancelariji.

Predsednik opštine nemirno je šetao tamo-amo.

— Ovako normalno ne može dalje, ljudi. Kod nas u gradu kao da je đavo došao po svoje. Prekjuče je Lambahu ukradeno brašno, juče je u pilani neko odvuкао drva, a danas je na Vokerovoj farmi bilo gužve. Svi lupeži iz Salihe koriste priliku. Prema tome, šerif neće moći dugo da bude van grada.

Džek Brajd stajao je naslonjen na vrata.

— Tako nešto sam i pretpostavljao. Kada mačke nema u kući, miševi trče po stolu,

Revolveraš je do tada sve vreme ćutke sedeo. Sada je, međutim, zapalio cigaru i promrsio:

— Koliko bi još uopšte trebalo na ovaj način održavati liniju? Kako ste to uopšte zamislili?

Da, to je bilo ono. Revolveraš Džoni Li nije mogao do u beskonačnost da jaši iza kočije.

Ljudi se zbunjeno pogledaše. Javio se upravnik poštanske stanice sa svojim predlogom.

— Sutra ću ja voziti kočiju.

— A ja, jesam li vam ja potreban? — pitao je revolveraš.

— Da — uzvratila Vilkins. — Lupeži, koji su Nortona i Degoreja sklonili s puta, sasvim pouzdano znaju da ste vi štitili kočiju, a šerif upravljao. Ako sutra budem sam i to će svakako znati.

— Time, dakle, hoćete da kažete da razbojnici sede ovde, u Salihi? — pitao je predsednik.

— Ne znam pouzdano, mister Grejn, ali kako to da kočija nikada nije napadnuta kada se uz nju nalazio čovek, koji je umeo da rukuje revolverom ili puškom? Kada su je šerif Ferguson i mister Brajd delimično štitili, sve je išlo dobro. Pa i sada, kada je šerif išao sa mister Lijem, sve je opet bilo u redu. Niko me ne može uveriti u to da se radilo o slučajnosti.

Mister Kalagan je bio protiv toga da se stari upravnik pošte ponovo popne na kočijaško sedište, koje je pre sedam godina napustio, kada je Bil Norton preuzeo posao. Međutim, drugog izbora nije bilo.

Tri dana je stari Vilkins upravljao kočijom, a revolveraš je pratio.

Ništa se nije dogodilo.

— U to sam i sumnjao — rekao je šerif. — Banda miruje sve dok je Li ovde.

Džoni Li nije imao više interesa da za pet stotina dolara i dalje guta prašinu i jaši za truckavom kočijom po nesnosnoj vrućini.

Vlasnik kompanije prihvatio je da preuzme službu u stanici, dok ne nađu drugo rešenje.

— Ako sve bude išlo kako treba — rekao je vlasnik kompanije — onda ćemo ubrzo naći novog vozača.

Džef Vilkins je uvideo da je učinio priličnu grešku što se dobrovoljno prijavio da upravlja kočijom. Konačno, bilo mu je šesdeset sedam godina, pa više nije bio sposoban za takve napore. U ova tri dana, koliko je vozio kočiju, bilo mu je potrebno pun sat više nego obično za ovu maršrutu. Putnici, koji su redovno koristili ovu liniju, već su se žalili na sporu vožnju.

Stari Vilkins je osim toga znao da mu život visi o koncu ako bude sam u kočiji, bez oružane pratnje.

Noć je već uveliko pala. Bilo je prošlo jedanaest sati. Preko, iz oba saluna, još uvek je dopirala zaglušna muzika. Upravnik pošte stajao je na kapiji dvorišta poštanske stanice i posmatrao zgradu „Grand hotela. Na gornjem spratu belo okrećene zgrade jedan prozor je još uvek bio osvetljen. Bila je to soba revolveraša Džonija Lija.

Upravnik pošte pređe na drugu stranu ulice, ušunja se u dvorište hotela i uđe u zgradu neprimećen, kroz sporedni ulaz. Peo se oprezno uz stepenice, prošao kroz hodnik

na vrhovima prstiju i zastao ispred poslednjih vrata na drugoj strani. Tiho je zakucao. Odmah se čulo oštro škljocanje otkočenog revolvera.

Vilkins se trže. Onda se čuo revolverašev glas.

— Ko je to?

— Ja sam, Džef Vilkins.

Prvo se čulo okretanje ključa, a onda Vilkins ugleda pred sobom revolveraševo lice.

— Šta još hoćete? — upitao je Li grubo.

— Mogu li sa vama da govorim na trenutak?

— Šta je bilo?

Upravnik pošte je mucao.

— Radije bih vam to rekao u sobi.

Li ga propusti i zatvori vrata. Nije mu čak ponudio ni da sedne.

— Da čujem! Ali budite kratki. Hteo bih da spavam. Hoću sutra u pet već da budem u sedlu.

Na čelu starog upravnika pošte izbile su krupne graške znoja.

— Mister Li, ja sam došao da vam nešto predložim.

— Ako se ne radi o ludom jahanju iza vaše sandučare, govorite.

Vilkins je teško disao.

— Ne, mister Li. Nešto drugo sam hteo da vam predložim. Ja, doduše, nisam bogat čovek, ali sam od svoje dvadesete godine svaki dolar, koji sam mogao da odvojim stavljao na stranu. Nisam bogzna šta skupio, jer ne zarađujem mnogo, ali možda će biti dovoljno ako vam ponudim dve stotine dolara.

— I šta za to treba da učinim?

— Još dok se ne razdani, da se popnete u kočiju. Krenuću u četiri

ujutru, kako bih mogao u jedanaest da pokupim putnike iz Lorensa i Topeke u Ebilenu.

— Nisam shvatio — promrsi revolveraš.

— Evo, objasniću vam. Popećete se u kočiju, tako da vas niko ne vidi i napravićete još jednom celu turu. Tamo i natrag, kao putnik. U Ebilenu ću odmah da uteram kočiju u dvorište, kako biste tamo mogli neprimjećeni da izađete iz kočije i isto tako se ponovo uvućete. Imate ceo sat odmora, dok se konji promene, a onda se vraćamo natrag...

Revolveraš je trljao kažiprst o palac.

— Dve stotine dolara? To je prokleta malo, Vilkins! Položite još sto.

— To ne mogu.

— U redu, onda ćete putovati sami, laku noć.

Vilkins je teško disao.

— Pa, pokušaću da ih nekako nabavim. Moja žena bi mogla da pita brata, koji radi u pilani...

Stari Džef Vilkins uspeo je nekako da sakupi novac za pohlep-nog revolveraša.

Li se nešto pre četiri uvukao u kočiju, a onda je zaprega krenula iz grada. Neometano je stigla u Ebilen. Posle jednočasovnog odmora, ponovo je napustila stanicu i krenula u pravcu Saline. Jedna žena i stariji čovek bili su jedini putnici.

Stari putnik se trže, kada je preko puta ugledao mračno, neprijatno lice revolveraša Lija. Izašao je iz kočije i doviknuo Vilkinsu.

— Hej, zar i ovaj putuje sa nama?

Upravnik poštanske stanice preb-lede i ne reče ništa.

— Ako taj čovek putuje sa nama, ja ostajem. Izgleda mi nekako čudno. Uostalom, zahtevam od vas da se pobrinete da...

Izenada, stari putnik Džeremija Viler, zastade u pola rečenice. Ugledao je veliki revolver, koji je čudni saputnik uperio u njega iz mračnog ugla kočije.

— Penjite se u kočiju — naredio je starom trgovcu žitom.

Viler je drhtao celim telom, ali je poslušao.

Žena, koja je upravo sela preko puta revolveraša, htela je da vrisne, ali od straha nije pustila ni glas.

Viler je nesigurnim korakom ušao u kočiju. Uskoro je zaprega napustila glavnu ulicu u Ebilenu i grabila otvorenim putem. Viler je sedeo ukočeno, obliven znojem. Uporno je posmatrao čudnovatog putnika, a onda uzviknuo:

— Ovo je već postalo užasno! Banditi se ukrcavaju još na samoj stanici.

— Ne govorite besmislice! — brecnu se na njega Li.

— Besmislice? Ako vi niste bandit, zbog čega ste se u kočiju uvukli još u dvorištu, da vas niko ne primeti? Zbog čega niste ušli ispred stanice, kao i svi putnici, uostalom?

Revolveraš mirno zapali cigaretu. Žena, koja je do tada ćutala, na jednom poče da vrišti.

— U pomoć! U pomoć, kočijašu! Ovaj ovde je razbojnik! Hoće da

nas ubije. Na ovoj deonici su dva čoveka na tajanstven način nestala sa lica zemlje. U pomoć, u pomoć!

Na to revolveraš ponovo izvuče kolt iz opasača.

— Molim vas da zavezete! Ja nisam nikakav bandit. Ja samo pratim kočiju do Saline. Moje ime je Li. Džoni Li.

Kada je mister Viler čuo ovo ime, trgao se kao da ga je neko ošamario.

— Džoni Li! Revolveraš Džoni? Za ime božije, to je gotovo isto tako zlo. Zašto sedite ovde, u kočiji? Zašto ne jašete...

Revolveraš otkoči oružje.

— Slušajte me dobro, vas dvoje ludaka. Već sam vam rekao da ja pratim ovu kočiju. Dva puta je do sada napadana. Ja sam tri puta gutao prašinu iza nje, kao pratilac. To je, naravno, uticalo da banditi, koji su ranije napadali kočiju, odustanu od novog napada. Najverovatnije je tako. Upravo zbog toga sad sedim unutra, u kočiji. Nemojte misliti da mi to baš pričinjava naročito zadovoljstvo da se klackam u ovoj sandučari od Saline do Ebilena, pa odmah natrag.

Mister Viler gnevno šmrknu.

— Dakle, tako stoji stvar. Ova li-nija, prema tome, još uvek nije sigurna. Sve ono što je pisalo u mes-nim novinama u Topeki, bila je obična prevara. Samo čekaj, bedno piskaralo, platićeš mi kad se vratim u Topeku! Dakle, mister Li, mi ovde putujemo kao mamac.

— Prestanite, konačno, sa vašim besmislenim brbljanjima i ne odvlačite mi pažnju — preseće ga revolveraš.

Dva putnika su učitala. Uplašenih lica i oznojeni od straha, sedeli su na svojim mestima, misleći isto: što već nismo u Salini.

Nesnosna žega pritiskivala je tle. Retka, niska trava bila je spržena od sunca i izgledala kao kratko ošišana kosa. Kočija je, činilo se svima, sporo odmicala napred. Izgledalo je kao da nikada neće prevalti ti preriju.

Kada su prolazili kroz malo naselje Solomon, revolveraš je iza malo odmaknute zavese pogledao prema krčmi. Tamo je ispred trema bilo vezano za prečku pet konja, oborene glave. Jedna od ovih životinja bila je bela kobila. Džoniju Liju svakako nije bilo ni na kraj pameti da će ove iste konje vrlo brzo ponovo videti. Stara poštanska kočija već odavno je prevalila polovinu puta, kada revolveraš iznenada začklji. Sedeo je leđima okrenut u pravcu kretanja i budnim okom posmatrao preriju.

Viler, koji se bio prilično umirio, sada pretrnu od straha. Njegovo neraspoloženje prema revolverašu postepeno je iščezlo, što je više shvatao da je njegov život bukvalno u Lijovim rukama.

— Šta, šta se desilo? — promucio je uplašeno.

— Čini mi se da nam stiže poseta — procedi revolveraš.

Žena se primače prozoru i pogleda napolje. Kada je ugledala pectoricu jahača, koji su u divljem trku, podižući oblak prašine, nailazili sa severoistoka direktno prema kočiji, zavalila se onesveščena natrag i kliznula sa sedišta.

Li je podiže i naredi žitarskom trgovcu:

— Izvolite se pobrinuti o svojoj ženi!

— Hej, kako mi možete tako nešto pripisati, čoveče? — negodovao je trgovac. — Ona nije moja žena. Uopšte je ne poznajem. Ja sam uostalom, momak. Šta to ima napolju? Šta se vidi?'

I on pride prozoru.

Kada je Li hteo da ga prihvati za peš kaputa i povuče natrag, trgovac mu je sam gotovo pao u naručje. Lice mu je bilo pepeljave boje.

— Hej, pa mi, doista, mislim, stiže nam poseta!

Džoni Li ga je prezrivo odmerio, a onda izvukao revolvere iz opasača i ispitao magacine.

Trgovac ga je netremice posmatrao. Oči samo što mu nisu ispale iz glave. Jedva je uspeo da sakupi snage i upita drhtavim glasom:

— Mislite li vi da će nam to biti potrebno?

— Sasvim sigurno!

— Pa, dobro! — Viler uze na krilo svoju putnu torbu i počeo nesigurnim rukama da pretura po njoj. Konačno je izvukao stari, vojnički revolver. Učinio je isto što i revolveraš: proverio magacin. Pri tome je prastaro oružje užasno škripalo i škljocalo. Džoni Li pršte u smeh.

— Šta hoćete s tim, čoveče? Pazite da vam ta škljoca ne opali. Ni malo nisam oduševljen da me jedan stari, secesionistički kolt ukloni sa ovog sveta.

Viler obrisa rukavom krupne graške znoja, koje su mu od straha izbile po čelu.

— Ja ću stajati uz vas. Ako ste slučajno uobrazili da ćete sami mo-

ći da zadržite petoricu razbojnika, silno ste se prevarili. Pomoći ću koliko mogu.

Izenada je i žena došla svesti. Na beskrajno iznenađenje obojice muškaraca, izvukla je iz džepa mali deringer i čvrsto ga stegla drhtavom rukom.

Džoni Li pršte u nezadrživ smeh.

— He, to je zaista pravo pojačanje! Pazite dobro, kada banda bude na dvadeset koraka odavde, pucaćemo. Ledi ne treba da dozvoli da je vide. Neka puca sagnuta, preko ivice prozora. A vi, mister, postavite se kod vrata. Ja ću držati desni prozor.

Sva tri putnika su se brzo postavila na svoja mesta.

Džoni Li je oprezno virio napole.

— Još su suviše daleko — rekao je. — Mister Viler, molim vas i vi se povucite natrag. Za sada lupeži ne treba da znaju da smo ih uopšte primetili.

Revolveraš iznenada ugleda belu kobilu.

— Nebesa! Ovaj šljam je, dakle, još iz Solomona krenuo u napad. Ovog puta je bar tako.

Grupu jahača je delilo od poštanske kočije još najmanje sedamdeset jardi.

Izenada ženu izdadoše nervi. Njen revolver zagrme.

Džoni Li procedi psovku kroz zube, a onda povika:

— Ol rajt, navallimo! Nema druge.

Tada iz poštanske kočije, koja je nezadrživo grabila napred, počela da sipa takva vatra iz revolvera, da jahači ukočiše konje u mestu.

— Grom i pakao! Koliko li je ljudi bilo u toj kočiji!

Kada je prvi hitac ispaljen, stari Vilkins se gotovo oduzeo od straha. Uprkos tome, uspeo je da postupi najbolje moguće: poterao je konje da idu još brže. Svaki jard je bio važan. Tako će biti bliže Salini i ljudi će čuti pucjavu...

Na žalost, pucnji se nisu mogli čuti. Do Saline je trebalo prevaliti još punih sedamnaest milja.

Džoni Li napuni svoj revolver i naredi oštro putnicima:

— Punite!

Viler ga pogleda začuđeno.

— Da napunimo? — Zar vi ozbiljno mislite da ja sobom nosim toliku municiju. Ako šest metaka nije dovoljno da mi zaštitite život, onda je u svakom slučaju sve uzalud...

— Koješta, ponekad je baš sedmi metak taj koji je spasonosan. Evo! dobio je trgovcu nekoliko metaka. I za deringer je takođe imao municiju.

Viler promrmlja, dok je punio oružje.

— Čoveče, pa vi ste pravi putujući magacin municije.

Džoni Li odmahnu rukom.

— Mislim da je ovo dovoljno.

Viler ga nije shvatio.

— Šta je dovoljno?

— Pa ta naša mala kanonada. Ona petorica džentlmena su zastala i izgleda nameravaju da se vrate. Po svemu sudeći, deluju veoma iznenađeno. Izgleda da nisu računali s pucjavom.

Stari Vilkins je srećno prevalio dobar komad puta, tako da je sada bio prilično daleko od jahača. Ka-

da su konačno, u daljini, ugledali prve kuće u Salini, uzviknuo je radosno: Bio je siguran da su spaseni, jer do tada se ni jedan bandit nije usudio da pride tako blizu gradu, prateći kočiju.

Mister Kalagan je stajao na stepenicama i srdačno pozdravio starog upravnika.

— Dakle, Džef, stigli ste i to bez ikakvih... — prekinuo je u pola rečenice kada je ugledao revolveraša kako izlazi iz kočije.

Li stade kraj upravnika pošte i promrsi.

— Moj novac.

Stari mu pruži kožnu kesu. Džoni Li, koji je živeo od svog revolvera, isceri se i odmeri kesu u ruci.

— Ja sam džentlmen, pa prema tome neću da brojim novac.

Rekavši to, uputio se u hotel. Kalagan ga je sledio pogledom, a onda se obrati Vilkinsu:

— Vi ste ga još jednom povelili?

— Da.

— I platili to iz svog džepa?

— A šta mi je drugo preostalo? Zar verujete da takav čovek hoće bilo šta da učini besplatno?

U to dva putnika izađoše iz kočije. Trgovac žitom bio je bled kao kreč. Žena je unezvereno gledala oko sebe. Kada je na suprotnoj strani ugledala šerifsku kancelariju, potrčala je prema njoj, vičući:

— U pomoć, šerife! Bili smo usput napadnuti. Uspeli smo da se spasemo sopstvenim revolverima! Bilo je užasno...

Kalagan nabra obrve.

— Šta se to dogodilo?

Stari upravnik se zbunjeno nakašlja.

— Sve je dobro prošlo.

Pakao! On konačno uopšte nije hteo ništa da priča o napadu, ali pošto je žena sve izbrbljala, a žitar-ski trgovac pošao za njom, prema šerifskoj kancelariji, nije imao iz-bora.

— Li je uspeo da ih zadrži.

— Njih? Koga to: njih? — upita Kalagan uplašeno.

— Pa, pet jahača, koji su sledili kočiju.

Sada, kada je Vilkins hteo da obavesti do tančina vlasnika kompanije, obuze ga iznenada neko čudno osećanje. Kako je to uopšte bilo? Da li je uopšte pet jahača hteo da napadne kočiju? Možda jeste, ali u svakom slučaju, napali nisu. Prosto za to nisu imali prilike. Li je otvorio vatru na njih pre nego što su se i približili zapregi. Nebesa, baš tako je bilo! Stari upravnik poštanske stanice otvoreno je rekao to što mu je palo na pamet.

Mister Kalagan je neodlučno odmahivao glavom.

Šerif, koji im je prišao i uspeo da čuje poslednje reči, koje je izgovorio upravnik pošte, zagleda se sada niz ulicu.

— Nadajmo se da onaj tamo nema ništa sa tom stvari — rekao je jetko.

Kalagan i Vilkins pogledaše takođe niz ulicu.

— Mislite na Krojdona? — upita upravnik pošte.

— Da — uzvрати čuvar zakona — na Lestera Krojdona.

Kalagan skide svoje naočari i pokuša da razazna jahače.

— Da, to je Krojdon sa svojim nadzornikom i nekoliko kauboja. Šta bi on imao s tom stvari?

Vilkins do tada ništa nije rekao, samo je piljio u petoricu jahača.

Džoni Li još nije ušao u predvorje hotela. Stajao je na tremu, leđima okrenut prema ljudima pred poštanskom stanicom i prebrojavao novac koji je dobio od Vilkinsa.

Sada, kada je čuo topot kopita, okrenuo je glavu. Čim je ugledao belu koblu, munjevito je nestao u predvorju hotela.

Jahači su već stigli i vezali svoje konje pred šerifsku kancelariju.

Čovek, koji je upravo kliznuo iz sedla sa bele kobile, bio je temeljan, srednjeg rasta, širokih pleća, imao je krupnu glavu, koja kao da je izrastala direktno iz ramena. Lice mu je bilo preplanulo i stvaralo ogroman kontrast sa gotovo belo plavom kosom. Oči su mu imale neobičnu zelenu boju. Usta su mu bila tvrda i široka, a nos širok i kratak. Ovom, u svakom slučaju ne lepom licu, treba dodati još jaku, isturenu bradu, koja nipošto nije popravljala utisak. Imao je smeđi, skupi šešir, koji mu je utvrđen trakom, visio na leđima. Bio je odeven kao kauboj. Jedino što se nije uklapalo u tu odeću, bile su upadljivo žute rukavice, koje su dosezale gotovo do lakata.

Lagano je prešao ulicu i zastao ispred trojice ljudi, koji su stajali ispred poštanske stanice.

Tri koraka iza njega išao je pravi grmalj od čoveka. Imao je široka pleća i mračno lice. Gornja usna mu je bila na neki čudan način povučena na gore i skoro prilepljena za nos.

Čovek sa žutim rukavicama, do-tače obod šešira.

— 'bro veče, helo, mister Kalagan. Šerife, mogu li da govorim s vama?

— Naravno, mister Krojdon. Šta se desilo?

Vilkins steže usne i pogleda rančera pravo u oči, kao da je pogledom mogao da ga spreči da nešto kaže, što bi njemu, a kao službeniku „Salina Overland“ kompanije moglo da donese nevolje.

Odgajivač stoke isturi bradu i pokaza palcem na kočiju.

— Slušajte, šerife, ja sam jahao iz Solomona u pravcu mog majura na Blu Voteru i pri tom sam morao da presečem put kojim ide poštanska kočija. Na nekih deset, ili jedanaest milja istočno odavde, iz kočije su pucali na mene i moje ljude. Neću preterati ako kažem da je na nas ispaljeno najmanje dvadeset metaka...

Vilkins je oborio glavu, nesvestan onoga što čini. Lako je zviznuo kroz zube, a onda se okrenuo, u nameri da se vrati u stanicu.

— Mister Vilkins! — doviknu šerif za njim. — Ja mislim da ovde treba nešto razjasniti.

Upravnik poštanske stanice se okrete, ponovo se zagleda u zelene Krojdonove oči, a onda lagano priđe ivici trema.

— Da, može biti, šerife. Džoni Li je imao zadatak da štiti kočiju. Možda je malo prerano otvorio vatru, ali...

— Šta to treba da znači? — zagrmje Krojdon.

— Pa, ovaj... — Vilkins podiže ruke i načini bespomoćan gest. — Mislio sam, u stvari, da kažem,

da je možda trebalo malo duže da pričeka...

Krojdon energično pođe tri koraka napred, stavi ruke na bedra i isturi glavu kao razjarena zver.

— Mister Vilkins, bio bih vam veoma zahvalan kada biste se malo preciznije izrazili.

U to se umeša vlasnik kompanije.

— Mister Krojdon, morali biste da shvatite upravnika pošte. On se još nije oporavio od ona dva napada, za koje ste vi sasvim sigurno već čuli. I onda se on našao na kočijaškom sedištu i najednom video pet jahača kako grabe prema njemu.

— Stop, mister Kalagan! — brcnu se odgajivač stoke. Prvo, ne mogu da shvatim da me je ovaj čovek mogao smatrati razbojnikom, a drugo, nismo ni sledili kočiju, nego presecali put. A to je, bogami, i te kakva razlika. Ako je vaša linija već do te mere propala, mister Kalagan, da vaš vozač nije u stanju da razlikuje momčad iz okoline, sa susednih rančeva od razbojnika, pa zbog toga nepromišljeno i slepo otvara vatru na njih, onda je to u najmanju ruku žalosno...

Dakle, tako je stajala stvar sa Krojdomom. Sve to je starom Vilkinsu, umesto olakšanja, donelo još veću moru, osećanje poraženosti i očajanja.

Kako mu se samo moglo dogoditi da zapadne u takav paničan strah i ne prepozna rančera Krojdona i njegovog natmurenog nadzornika Bronsija, koji su i te kako poznati u kraju. I on je, takođe, mislio da se radi o banditima. Istini za volju,

on u stvari ništa nije ni preduzeo protiv Krojdona. Pucao je Li! On i putnici.

Taj prokleti Džoni Li!

Kada se posle duge prepirke i negodovanja najzad rančer vinuo u sedlo, dodao je preteći:

— Vi ste se sasvim srozali i došli dotle da na nas pucate. Čovek više nije siguran za svoj život. No, još nešto ću vam reći: ako se to još jednom dogodi, odgovorićemo vatrom!

Zatim je obo svoju belu kobilu. Za njim su krenuli nadzornik Bronsi i ostali kauboji.

Džef Vilkins te noći nije mogao oka da sklopi. Bio je uveren da će ga ovaj nemio događaj potpuno uništiti. Krojdon je bio veoma moćan i teško onom ko istupi protiv njega. Kako li je revolveraš Li tek tako mogao da otvori vatru?

Najzad je u sred noći ustao i pošao napolje. Na suprotnoj strani ulice u hotelu jedan prozor je još uvek bio osvetljen.

Revolveraševa soba.

„Pakao!” mislio je stari upravnik. Sada idem da ga pitam zašto je pucao, a da nije... A da nije šta? Grom i pakao! Na šta je to trebalo da čeka? I on je Krojdonove ljude smatrao razbojnicima. Zar je uz takvu pretpostavku trebalo da čeka na napad?

Iako je došao do takvog zaključka, Vilkins pređe ulicu, neopazeno se uvuče u dvorište hotela i na

isti način, kao i prethodne noći, dođe do revolveraševe sobe. Ispod vrata sobe dopirala je tanka nit svetlosti u mrak hodnika.

Vilkins zakuca.

Ništa se ne pomače.

Upravnik pošte je zadržao dah, jer je očekivao da čuje škljocanje revolvera. Međutim, ništa se nije dogodilo.

Vilkins pokuša još jednom.

Ponovo ništa.

Kucanje je već sada bilo tako jako, da se moralo čuti u celoj zgradi.

— Mister Li! — Vilkins je prikljubio glavu uz sama vrata. — Mister Li, mogu li za trenutak da govorim sa vama? — Ja ne, ne tražim novac nazad. Hteo bih samo da govorim sa vama o onoj mučnoj stvari, o onoj nemiljoj situaciji. Sigurno će nam Krojdon praviti još neprili...

Stari Vilkins je zanemio. Dok je govorio, nesvesno je približio oko ključaonici. Prizor, koji je ugledao, za trenutak mu je gotovo oduzeo svest.

Onda je otvorio vrata.

Preko, na stolici kraj prozora, sedeo je Džoni Li. Levo, iz sivog kaputa, virila je drška noža.

Revolveraš je bio mrtav. Ubijen nožem.

Stari Vilkins ustuknu prema vratima. Na podu je ležao revolver. Mora da mu je ispao iz ruke, kada ga je smrt iznenadila. Sasvim sigurno ga je ubica uspeo da iznenaditi.

Na krevetu je ležao revolverašev šešir, a kraj njega smeđa, kožna kesa, koju mu je on, Vilkins, dao.

U trenutku se Džef Vilkins povratio, pribrao, zakoračio u sobu i dokopao kožnu kesu. Onda je otrčao niz stepenice i kao da ga đavoli gone, odjurio do šerifske kancelarije.

Džek Brajd je za nepun minut bio u čizmama i otvorio vrata.

— Ma šta to govorite? Čoveče, pa to je isključeno!

Nije bilo isključeno. Nekoliko minuta kasnije stajao je Džek Brajd kraj ubijenog, a onda ostrim pogledom osmotrio sobu.

Stari upravnik poštanske stanice se na nesigurnim nogama najzad vratio kući.

Onda je došao sledeći dan. To je ujedno bio i najteži dan u životu službenika kompanije Džefa Vilkinsa.

Oko jedanaest sati kod njega su došli mister Kalagan i šerif Brajd.

Vilkins je pogledao svog gazdu.

— Vi ste došli zbog kočije, gazda. Veoma mi je žao, ali ja više ne mogu da vozim. Ne, doista ne mogu. Meni je gotovo sedamdeset godina. Ne mogu više i...

Džek Brajd ga preseče pogledom.

— Gde je novac, mister Vilkins? Stari ustuknu.

— No... no...

— Novac, koji ste dali Liju!

— Ja, ja sam, mašio se desnom rukom u unutrašnji džep kaputa, ja sam... ga... on je ležao tu... na dohvat. Ja sam ga u svom očaju nju...

Šerifovo lice izgledalo je kao isklesano od granita. Glas, kojim je izgovorio sledeće reči, kao da više nije bio njegov.

— Pođite sa mnom, Vilkins.

Upravnik poštanske stanice teško je disao. Kao da traži pomoć i razumevanje, skrenuo je pogled prema svom gazdi. Međutim, kada je u njegovim očima video samo užasavanje i gnušanje, uzviknuo je očajno:

— Ali, čemu to? Šerife! Ne verujete li valjda da ja...

— Pođite sa mnom! — ponovi šerif.

— Mister Kalagan! — Vilkins dopera svog gazdu za ruku i steže je očajnički. — Gazda valjda vi ne smatrate...

— Šta ja smatram, Vilkins, potpuno je nevažno. Vi ste mu dali novac, onda je on ubijen, a novac je ponovo kod vas.

Vilkins se udari šakom po čelu.

— U redu, bilo je to očajanje...

— Dakle — reče šerif nestrpljivo.

Vilkins zabaci glavu. Oči su mu sevale.

— Ne! Ja ga nisam ubio! Ono drugo, ono s novcem, to je bilo očajanje. Ne znam ni sam. Nisam u tom trenutku ništa mislio...

— Pođite sa mnom, Vilkins!

U podne je cela Salina znala da je sedokosi službenik „Overland” kompanije u zatvoru. Bio je osumnjičen za ubistvo — ništa manji teret za njegova staračka, povijena pleća.

Jasno, poštanska kočija više nije saobraćala.

Činjenica da je treća žrtva, revolveraš Džoni Li, verovatno pao od ruke upravnika poštanske stanice, nije mnogo doprinela poboljšanju situacije. Stara „Salina Overland” kompanija ljudima je postala u najmanju ruku misteriozna.

Stari Vilkins je sedeo skrhan u ćeliji. Kada ga je jednom Kalagan posetio, u nameri da sa njim govori, nesrećni starac nije hteo svom šefu, koji ga je tako teško osumnjičio, da kaže ni reč.

Raspoloženje u gradu je bilo više nego napeto. U gradu gotovo niko živ nije mogao da poveruje da je stari Vilkins u stanju da izvrši takvo nedelo. On je, međutim, rezignirano očekivao smrt, smrt vešanjem!

Niko u Salini nije sumnjao da će ga za ubistvo revolveraša stići smrtna kazna.

Serif Brajd je tumarao mračna lica po svojoj kancelariji. U suštini ni sam nije mogao da veruje da je njegov stari prijatelj počinio tako nešto. Međutim, sve je upućivalo na njega.

Čak i Kalagan, koji je prvi nesvesno izrekao sumnju, bio je veoma potresen i nesiguran. Gotovo polovinu ljudskog veka Vilkins je bio u njegovoj službi. On je čak vozio prvu poštansku kočiju iz Topeke u Lorens, u Džankšn Sitiju nadzirao izgradnju poštanske stanice, zatim u Ebilenu bio prvi upravnik poštanske stanice, a onda sa Kalaganom zajedno došao u veći grad, Salinu gde je sagrađena uprava, glavna stanica ove kompanije.

Za Tima Kalagana kao da se svet srušio. Bilo mu je sedamdeset sedam godina, a poštanska kompanija bila je njegovo životno delo. Surov i naporan posao bio je povezivati gradove poštanskim kočijama. U početku je između gradova bilo mnogo stanica za zamenu poštanskih konja. Međutim, iz godine u godinu, kočija je uspevala da premosti sve veće i veće deonice puta. Uprkos svemu, bez deonice Ebilen—Salina, poštanska linija je bila mrtva.

Eger sedeo je za kuhinjskim stolom i odsutno piljio u šolju. Čulo se samo lupkanje i zveckanje sudova, kojim je poslovala njegova žena, okrenuta prema štednjaku. Posle izvesnog vremena okrenula je glavu i pogledala svog muža.

— Zašto razbijaš glavu, Džozef? Ne možeš ništa da pomogneš.

— Pusti me, ženo, moram da razmišljam.

— Ništa drugo i ne radiš, već puna tri dana.

— Da, da, ali ću razmišljati sve dotle, dok nešto ne smislim.

Žena je prišla stolu. Na licu su joj se ogledale sve nevolje i patnje koje je preživela.

— Džozef! Zbog čega se ti o toj stvari brineš? I sam kažeš da je u svemu tome nešto mutno i čudno. Dakle, ako Vilkins zaista nije ubio onog revolveraša, onda utoliko gore. Onda, znači, postoji čovek, koji i sada još uvek slobodno juri naokolo. Njemu, svakako ide u pri-

log da naškodi vozačima i kompaniji.

Eger zadržano pogleda svoju ženu.

— Da, Kejt, upravo je tako.

— Mislim, ako se ti sada budeš...

Džozef Eger je shvatio šta je žena htela da kaže. Jedva primetan osmeh mu zaigra na licu.

— Bez brige, ženo. Za mene se još niko ne interesuje. Ja ću naći put i izlaz, u to ti se kunem. I to se nadam da ću ga naći pre nego što sudija Beverlend pošalje nesrećnog starca na vešala.

Sudija Beverlend je pre dve nedelje otišao u Sent Luis, pa su ga sada očekivali u gradu.

A ako kočija ne bude išla?

Sudija je bio prilično slab, star čovek, koji više nije mogao da se popne u sedlo. Što se tiče privatnih kočija, koje su ponekad rančeri ili vlasnici konjušnica iznajmljivali, stvar je stajala veoma loše. Ljudi su se već dugi niz godina potpuno oslonili na poštansku kočiju. Praktično, ni u Ebilenu, ni u Salini, nije bilo nikoga ko bi sada svojom zapregom pritekao u pomoć. Tačnije rečeno bilo je, naravno, dosta ljudi, koji su bili spremni da upregnu svoja kola kako bi zaradili novac, koji je inače uzimala kompanija. Međutim, sada su i oni odmahivali glavom.

— Salina—Ebilenu! Grom i pakao, neka sam đavo vozi tamo svoje karuce.

Zbog svega toga bilo je verovatno da se sudija neće baš skoro pojaviti.

Eger se te večeri vratio s posla kući i umorno sručio na stolicu uz kuhinjski sto.

— Jesu li deca već u postelji?

Žena samo klimnu glavom i bez reči spusti večeru pred njega. Eger, međutim, nije dotakao ni jelo, ni čaj.

— Šta ti je? — upitala ga je žena. — Danas si došao izuzetno kasno. Deca su te dugo čekala, jer su mislila da ćeš im nešto čitati. Sad još i ne jedeš...

Čovek ustade od stola.

— Kejt, danas sam posle posla bio napolju kod Perla.

— Kod Perla? Šti si tamo tražio?

— On će za moj račun odjahati u Elsvort.

— Šta? Ne razumem ni reč!

— Ja sam nešto učinio...

Kejt Eger stavi šaku na usta da zadrži krik. Eger odmahnu glavom.

— Prvo me saslušaj, molim te. Ranije sam dao ljudima savet da najme revolveraša. Očigledno, to nije bio dobar savet. Džoni Li bio je jedan neprijatan momak, pravi pravcati ubica. A što je najgore, Vilkins ga nije ubio!

— I dalje?

— Uradio sam nešto sasvim luc-kasto. Kada bi samo predsednik opštine i šerif znali...

— Ne zaobilazi! Govori već jednom!

— Poslao sam Perla u Elsvort. Tamo će na pošti, umesto mene, predati jedan telegram.

— Kuda si poslao telegram?

— U Dodž Siti.

— U Dodž? Ali, ti tamo nikoga ne poznaješ?!

— Poznajem, Kejt, poznajem nekog tamo. I ti ga poznaješ. Nje-ga svako, uostalom, poznaje.

Žena je odmahivala glavom. Ništa nije razumela, baš ništa.

— Ali, Džozef, ja...

Onda je njen muž izgovorio nekoliko reči, od kojih joj se gotovo oduzeo dah.

— Poslao sam telegram Vajatu Erpu.

— Vajatu Erpu? Maršalu...

— Da.

— Ja u to prosto ne mogu da verujem.

— Treba da veruješ, Kejt. Poslao sam telegram Vajatu Erpu iz prostog razloga što ne vidim nikakav drugi spas za Vilkinsa i „Salina Overland” kompaniju.

Bilo je veče.

Džozef Eger je pročitao svoj deci još nekoliko bajki, a onda je poskidao sa vrata šupe zardale šarke, da bi ih zamenio novim.

Kejt Eger stajala je u hodniku, kada su se kod ulaznih vrata začuli koraci. Bili su oštri, čvrsti koraci, praćeni zveckanjem mamuza. Onda se na vratima čulo kucanje.

Žena otvori vrata.

Pred njom je stajao visok, plećat čovek, preplanulog lica, sa koga je gledao par tamno plavih očiju. Bilo je to prijatno lice, otvoren pogled. Kejt je to odmah osetila.

Stranac je imao crnu kosu. Sva-ki komad odeće na njemu, uklju-čujući šešir, bio je crn. Izuzetak je

činila blistavo bela košulja. Na bed-rima je nosio opasač od crne bi-volje kože, sa po jednim velikim revolverom na svakoj strani.

Čovek skide šešir.

— Moje ime je Erp. madam!

Žena se trže.

— Vajat Erp?

— Da, vaš muž mi je poslao te-telegram.

— Jeste, mister Erp — uzvratil žena, ne uspevši da savlada uzbu-denje u glasu. — Molim vas, sa-mo trenutak.

Onda je otrčala u dvorište.

— Džozef! Dođi brzo, on je ov-de!

Eger upita ne prekidajući posao.

— Ko je tu?

U međuvremenu, maršal je došao do vrata, koja su vodila u dvorište.

Džozefu Egeru su klješta ispala iz ruke. Lagano se uspravio i pogle-dao stranca.

— Vajat Erp — izgovorio je go-tovo šapatom.

Čovek iz Misurija potvrdi i pođe prema njemu. Pružio mu je ruku i rekao:

— Vi ste mi poslali telegram.

— Maršale — mucao je Eger — jesam, poslao sam, ali, vi ste do-ista došli...

— Iz vašeg telegrama sam zak-ljučio da se jedan čovek nalazi u velikoj nevolji i da vi smatrate da bih mu ja mogao pomoći.

U to se Džozef Eger malo prib-rao.

— Da, mister Erp. Ako ovde uop-šte neko može da pomogne, onda ste to vi. Onda je maršalu iz Dodž Sitija ispričao vrlo pribrano i sa najsitnijim pojedinostima, šta se

dogđalo u Salini u poslednje vreme.

Vajat Erp ga je ćutke saslušao. Cela stvar je bila daleko složenija i teža, nego što je Džozef Eger ćak i mislio. Maršalu je to odmah bilo jasno.

— Pa, i ja ne verujem da je stari upravnik pošte ubio Džonija Lija, ali to tek treba dokazati.

— Veoma je teško, jer ono što ga tereti, veoma je ozbiljno.

— Svakako — složio se Vajat Erp. — Ali treba pokušati, jer inaće se nikad neće dokazati da je nevin. To, međutim, nije jednostavno. Ako je neko drugi ubio Džonija Lija, kao što i vi i ja verujemo, on je novac namerno ostavio, kako bi svalio krivicu na upravnika poštanske stanice. To utoliko pre smatram mogućim, jer ste mi rekli da je na kožnoj kesi bilo ispisano Vilkinsovo ime. Ništa lakše nego na drugog svaliti krivicu. Ubica je žrtvovao novac, jer mu je u svakom slučaju opasni Li toliko vredio.

Vajat je odmah skovao plan.

— Odmah ću otići do mister Kalagana i pitati hoće li da me primi za vozaća poštanske kočije.

— Za ime svega! — uzviknu Eger. — Nećete valjda sami voziti kočiju i još navući sebi na vrat pola tuceta razbojnika?

— Nisam sam — objasni maršal.

— Povelili ste još ljudi?

— Jednog ćoveka.

Mali Eger za trenutak žmirnu, a onda upita:

— Grom i pakao, ne valjda Doka Holideja?

Na maršalovom licu zaigra osmeh.

— Pogodili ste, baš njega. Ako nas Kalagan primi, biće nas dvojica u kočiji. U svemu tome postoji jedna prepreka: ako se sazna ko smo, sav trud je uzalud. Zbog toga to treba da ostane tajna.

— Ali, možda vas neko ovde poznaje?

— To ne bi bilo dobro. U svakom slučaju, vredi pokušati. Daleko veća briga mi je Dok Holidej. Njega će pre neko poznati, jer je prilićno dugo živeo u Ebilenu.

33

Pola sata kasnije stupio je Vajat Erp u Kalaganovu poštansku stanicu.

Vlasnik kompanije je ispitivaćki posmatrao visokog stranca pred sobom.

— Šta mogu da učinim za vas, mister?

— Moje ime je Beri Stap, mister Kalagan. Moj prijatelj, Džon Helmer i ja smo ćuli da tražite ljude za vašu poštansku kočiju.

Kalagan odmah ustade i pođe prema posetiocu. Krajnje ljubazno odgovorio je:

— Baš dobro, mister Stap. Došli ste u pravom trenutku. Mislim, mesto je još uvek slobodno.

Vajat klimnu glavom.

— Dakle, kad mogu da počnem?

— U stvari, kočija bi trebalo još danas da ode u Ebilen. Sutra u jedanaest pre podne treba da krene odande u Salinu po redu vožnje.

— Ol rajt — složio se novi vozač poštanske kočije, veoma zadovoljan što svog partnera Helmera nije morao da predstavlja gazdi. To bi bilo veoma rizično. Iako je Holidej kod Egera ostavio kravatu, zlatni sat i skupocenu dugmad za manžetne i od ljubaznog domaćina dobio drugi šešir, još uvek nipošto nije ličio na vozača poštanske kočije, pa ni na oružanog pratioca. Vajat ga je video kroz prozor poštanske stanice kako sedi na prečki za vezivanje konja.

Vlasnik kompanije takođe pogleda kroz prozor.

— Da li je ono mister Helmer?

— Da — odgovori Erp.

Mister Kalagan izvuče hartiju iz fijeke i obrati se svom novom službeniku.

— Sada ću sastaviti ugovore, mister Stap. Idite samo sa vašim prijateljem u dvorište. Tamo ćete naći momka po imenu Tom. On će vam sve objasniti.

Vajat je već bio na vratima, još jednom se okrenuo i kao uzgred upitao:

— Sa upravnikom pošte ne bih mogao da govorim?

— Ako baš želite, nekako će se urediti. U redu, onda hajdemo odmah. Ja ću govoriti sa šerifom.

Džek Brajd je posmatrao stranca, koga mu je Kalagan predstavio kao novog vozača, sa upadljivom radoznalošću.

— Jeste li već upravljali kočijom, mister Stap?

— Da, šerife i nadam se da neću morati kod vas još jednom da polažem ispit.

— Ne, svakako ne — uzvрати šerif. — Mister Kalagan je vlasnik

kompanije. Te stvari se mene ne tiču i ne zanimaju me, ali vi, mister Stap, vi me interesujete. Da budem iskren, sve mi se čini da sam vaše lice već negde video.

Vajat je nemarno slegao ramenima, zapalio virdžinija cigaru i odbijajući dim, rekao:

— Može biti, šerife, zašto da ne? Ja sam dosta putovao unaokolo.

Džek Brajd je i dalje podozrivo posmatrao stranca. Uostalom, po službenoj dužnosti on je uvek bio podozriv prema svakom strancu.

— U redu, mister Stap. Vrata koja iz hodnika vode u ćelije, otvorena su. Idite slobodno, upravnik pošte je ovde jedini zatvorenik.

Vajat pođe nekoliko koraka prema vratima, kada iza sebe začu škljocanje revolvera. Zastao je.

— Uopšte niste plašljivi — primeti šerif.

— A zašto bi bio — čuo se podrugljiv glas s vrata.

Brajd i Kalagan se okrenuše.

Na vratima koja Vajat, ulazeći poslednji u šerifsku kancelariju, nije zatvorio, stajao je čovek. Bio je visok, vitak i naočit, bledeg, mršavog lica. Nosio je sivo putno odeo, koje se nikako nije slagalo sa iznošenim šešikom i prevelikim čizmama.

U desnoj ruci držao je veliki poniklovani revolver, kalibra četrdeset pet.

Šerifu je od iznenađenja kolt iskliznuo iz ruke.

— Hej, ko je sad pa ovaj?

Vajat Erp reče spremno.

— Mister Kalagan, molim vas, hoćete li vi odgovoriti šerifu na njegovo pitanje?

— To je mister Helmer, partner mister Stapa.

Dok Holidej je odavno već vratio revolver u opasač. Mirno je stavio cigaretu u usta, kresnu palidrvce o nokat i rekao:

— Ne zamerite, šerife, ali ja ne podnosim da mom partneru neko uperi kolt u leđa.

Brajd se saže da dohvati revolver. Bio je toliko zbunjen, da nije znao šta da kaže.

To je iskoristio Holidej i obratio se Erpu.

— Dakle, Beri, ti si još hteo da govoriš sa upravnikom pošte. Požuri, treba još danas da odemo u Ebilen. Sačekaću te napolju! Požuri! Vi, naravno, nemate ništa protiv šerife?

— Ne.

Kada su se vrata za Dokom Holidejom zatvorila, Vajat Erp se uputi prema zatvoru.

Džef Vilkins je sedeo u uglu svoje ćelije, na jednom tronošću, oborene glave.

Vajat priđe gvozdenim rešetkama.

— Helo, mister Vilkins! Moje ime je Stap, Beri Stap. Ja sam novi vozač. Hteo sam samo da vam kažem da moj partner Džon Helmer i ja ne verujemo u vašu krivicu. Možda će nam uspeti da vam pomognemo. Imate li bilo kakvu ideju, koja bi nam koristila?

Stari čovek lagano podiže glavu i Erp ugleda lice potpuno skrhanog starca.

— Da, Beri Stap, imam ideju. I to najbolju moguću. Okrenite vaše konje i brzo odjašite što dalje odavde. U svakom slučaju ruke dalje od

„Salina Overlanda”. U kompaniju je ušao đavo.

Vajat odmahnu rukom.

— Znaite, mister Vilkins, moj partner i ja smo prilično tvrdokorni momci.

— To vam baš neće mnogo koristiti.

Vajat Erp upita kao uzgred:

— Šta mislite o Krojdonu?

Vilkins je drhtavom rukom trljao bradu.

— Krojdon? Ne znam. On je prilično samouveren čovek.

Pošto ga je još neko vreme ohrabrivao i bodrio, Vajat Erp se oprosti od starog upravnika pošte i vrati u šerifsku kancelariju.

Kalagan je nemirno šetao tamo-amo, a šerif je stajao na prozoru i posmatrao ulicu. Vajat mu priđe.

— Dakle, dopada li vam se moj partner? On je sasvim pristojan momak.

Nepun sat kasnije, poštanska kočija se otkotrljala iz grada.

Na kočijaškom sedištu sedeo je maršal Vajat Erp, a unutra Dok Holidej.

„Salina Overland” imala je novu „posadu”, kakvu, naravno, niko na Divljem zapadu nije imao.

Ljudi u oba grada bi sigurno odahnuli sa olakšanjem, kada bi znali ko drži uzde u rukama, ali takvo saznanje ne bi koristilo stvari zbog koje su Erp i Holidej došli u Salinu.

Putovanje je proteklo bez smetnji.

U deset do pet, narednog popodneva, zaustavio je Vajat Erp kočiju ispred poštanske stanice u Salini. Prešao je deonicu u rekordnom vremenu, jer je pre mnogo godina i sam upravljao kočijom, i to ne baš naročito daleko od Saline.

Dok Holidej je ranije izašao iz kočije. Učinio je to ispred grada, gde ga niko nije mogao videti. Odatle se pešice uputio prema Egerovoj kući.

Poštanska kočija je saobraćala već tri dana i građani Saline su sa olakšanjem odahnuli.

Po podne, trećeg dana, iz kočije je izašao pred poštanskom stanicom mali, upadljivo mršav čovek. Nosio je žuti šešir i smeđe odelo. Lice mu je bilo izbrazdano hiljadama bora. Ispod čekinjastih, prosedih obrva, gledao je par mudrih očiju.

Tim Kalagan se upravo nalazio u poštanskoj stanici i video kako stari čovek izlazi iz kočije. Vlasnik kompanije se trže i uhvati za vrat.

— Gospode bože, sudija Beverlend!

Da, sudija se vratio u grad. Sada su časovi upravnika pošte, Džefa Vilkinsa, bili odbrojani.

Te večeri se šerif Brajd lagano, kao šetajući, uputio prema istočnom kraju grada. Sklonio se u senku udubljenja vrata kuće koja

se nalazila upravo preko puta kuće porodice Eger. Deset minuta kasnije, kada je napustio svoje skrovište, začu kraj sebe sonoran glas.

— Helo, šerife, niste valjda mene čekali?

— Grom i pakao! Otkud vi ovde?

— A šta biste vi uradili, šerife, da ste mesto mene stajali na kapiji i primetili čoveka kako se šunja ulicom, a onda skriva preko puta kuće u kojoj stanujete?

— Šta bih učinio?

— Ja ću vam reći šta biste učinili, šerife. Najverovatnije isto što i ja. Da li ste hteli nešto da me pitate, mister Brajd?

— Ne — promrmlja šerif i ode bez pozdrava.

Kada se Vajat vratio u dvorište, kroz prozor je video Doka Holideja kako igra poker s domaćinom. Ušao je u sobu i ispričao im o svom susretu sa šerifom.

— Meni je sasvim jasno da nam on ne veruje — reče Holidej. — Prvo, on verovatno nikome ne veruje, a drugo, ljudi koji se jave za ovakav posao moraju mu biti naročito sumnjivi.

Kada je poštanska kočija sledećeg podneva, po najžešćoj žezi, ušla u malo naselje Solomon, maršal je ugledao ispred saluna, vezanog za prečku, konja koji je prema opisu trebalo da bude Krojdonov. Životinja je stajala u istom redu sa još četiri konja.

Vajat zaustavi kočiju, kliznu s svog sedišta, pa povede konje u senku jedne nastrešnice, a zatim uđe u lokal.

Bila je to sasvim primitivna krčma, kakvih je bilo u svim malim naseljima na Divljem zapadu. Na šank je bilo naslonjeno pet ljudi.

Lester Krojdon, Ernest Bronsi i još tri kauboja.

Maršal pride šanku i naruči viski. On uopšte nije mario viski, a naročito ne onaj najgore vrste, kakav se točio u ovakvim lokalima. Međutim, činjenica da se ovde nalazi Krojdon sa svojim ljudima, podstakla ga je da malo navrati u krčmu.

Krupni nadzornik odmeri stranca i reče hrapavim glasom:

— Helo! Zar to nije novi vozač poštanske kočije iz Saline?

— Da — uzvрати mu jedan od njegovih momaka.

Vajat je upravo hteo da prihvati čašu s viskijem, kada ga Bronsi tobož slučajno udari u ruku.

Mala čaša pade na pod i razbi se. Bronsi se glupo isceri:

— Hej, kafedžijo, daj ovom gutaču prašine novu čašu! Jadni momak konačno mora nečim da ispere grlo.

— Ko će platiti viski? — upitao je vlasnik lokala namrgođeno.

Bronsi uzvрати spremno:

— Gutač prašine, naravno, ko bi drugi.

Vajat koji nije imao nameru da prihvati svađu s kaubojima, potvrdno klimnu glavom.

To se takođe nije dopalo dugonji, nadzorniku. Očigledno je jedva dočekao ovu priliku da zapodene kavgu.

— Nadam se, kafedžijo, da si ga dobro razumeo. Vozač me je pozvao na jedno piće. Hoće da časti. Na kraju, on me je gurnuo i rukav moje košulje je još natopljen viskijem.

Ovo se sada čoveku iz Misurija ipak učinilo preteranim. Odmerio je kauboja i mirno mu rekao.

— O pozivu na piće nije bilo ni govora, mister. Osim toga, nisam vas ni dotakao.

Na to dugonja Bronsi duboko udahnu vazduh. Još nikada nije dobio takav odgovor.

— Hej, gazda, šta kažete na ovog momka? Očigledno je umobolan.

Krojdon samo na trenutak ispod oka pogleda vozača, a onda zari glavu u šake.

Bronsi se obrati ostalima.

— Šta vi kažete, momci? Kako vama izgleda ovaj momak? Zar to nije lice koje prosto vapije za batinama?

Tri kauboja potvrdiše uz grohotan smeh. Sada se Bronsi obrati maršalu.

— Slušaj, gutaču prašine, platićeš prosuti viski, a onda i piće koje si mi obećao. Posle toga gledaj da što dalje odmagliš odavde, inače će biti gužve. Je l' jasno?

Vajat se nasloni na šank i pogleda nadzornika zamišljeno.

— Slušaj ti, dugonjo — rekao mu je. — Ja smatram da si ti prilično ograničen i teško shvataš ono što ti se kaže.

To je za plahovitog Bronsija bilo previše. Stegao je svoju ručerdu i zamahnuo.

Maršalu nipošto nije bilo teško da izbegne ovaj udarac, jer je

Bronsi zamahnuo iz daleka. Dakle, pomakao se samo za jedan korak u stranu i mirno ostao da stoji. Bronsi je, povučen snagom sopstvenog zamaha, snažno udario grudima u šank.

Okrenuo je glavu i gnevno pogleda vozača.

— Hej, gutaču prašine, to je bio trik. Jedan sasvim prljavi trik. Ja sam protiv takvih podlosti.

— I ja imam nešto protiv ljudi, koji svoje ruke ne mogu da drže uz sebe — uzvрати mu čovek iz Misurija hladno.

Bronsi još jednom zamahnu. Ovog puta meta njegovog udarca bila je Erpova glava. Maršal iz Dodž Siti-ja veštom fintom je izbegao ovaj udarac, ali se nije sasvim izmakao. Istovremeno je zamahnuo desnom pesnicom i udario nadzornika u bedra.

Nadzornik je zastao kao ukopan i razrogačenih očiju posmatrao svog protivnika. Udarac je bio bolan, ali ga nije oborio.

Uz besan povik, Bronsi ponovo nasrnu na vozača. Sada je to bila čitava serija udaraca. Vajat je izbegao napad desnicom i čvrsto šcepao levu Bronsijevu ruku. Uz to je rekao ozbiljno:

— Odustani, dugonjo, moram da nastavim put.

Jasno, razjareni nadzornik nije na to ni pomišljao.

— Naprotiv, gutaču prašine, sad će tek početi zabava! Imaćeš prilike da upoznaš Ernesta Bronsija. Napraviću od tebe iverke, prokle- ti razmetljivče!

Zamahnuo je da udari još jednom i to je bilo poslednje što je od tog

trenutka, pa za naredni ceo sat učinio. Precizno i snažno, pogodio ga je maršalov aperkat u vrh brade i oborio s nogu.

Za trenutak su Krojdonovi ljudi stajali potpuno zbunjeni, a onda se dva kauboja ustremiše na vozača poštanske kočije.

Sa dva nepogrešiva udarca, Vajat je obojicu sklonio s puta. Bili su to, istini za volju, neuporedivo slabiji protivnici.

U to ruka Lestera Krojdona kliznu prema koltu. Nije još uspeo ni da ga izvuče iz opasača, a već je gledao u preteću, sjajnu cev bantlajn specijala, uperenu u sopstvene grudi.

— Mister Krojdon, bilo bi veoma dobro da utičete na svoje ljude da budu razumniji. — Onda je veštim saltom vratio oružje u opasač. — Kafedžijo, viski će platiti ovaj dugonja, dole, čim bude došao k sebi!

Vlasnik lokala sumnjičavo odmahnu rukom.

— Platiti? Teško je u to poverovati! Više nemam gde da upišem, koliko mi duguje. To je prosto užasno...!

Vajat se uputi prema vratima. Pri tom je okrenuo leđa kaubojima.

Krivotoci Ted Rajs htede da se maši za kolt.

— Ne čini to nipošto, čuvaru svinja! — Sa sporednih vrata, koja su vodila u dvorište čuo se glas Doka Holideja. — Baci tu pucaljku, dečko, inače će biti gužve.

Rajs pogleda vlasnika ranča. Ovaj se okrete prema dvorišnim vrati-

ma i zagleda ispitivački u kockara. Zatim reče odlučno:

— Ol rajt, Ted, vrati oružje u futrolu.

Dok Holidej se osmehnu.

— Imate lepu družinu, rančeru, nema šta! Mislim da ako budemo napustili posao na poštanskoj kočiji, potražimo vaš ranč. Naravno, ukoliko pre toga ne budemo uzajamno jedni drugima probušili kože. Do viđenja, mister Krojdon!

Vrata se zatvoriše s treskom za njim.

Vajat Erp je u istom trenutku napustio lokal.

Krojdonovo lice postalo je tvrdo kao isklesano u kamenu.

— Grom i pakao, ko je pa sad ovo?

Rajs proguta pljuvačku i popravi revolver u opasaču.

— To bih i ja veoma voleo da saznam. No jedno je izvesno: nijedan od njih neće dočekati duboku starost.

Kada se napolju poštanska kočija počela da kotrlja uz glasne vozačeve povike, Ernest Bronsi je tek onda došao k sebi, pošto mu je gazda sipao tri pune čaše vode na glavu.

Nadzornik je ustao s mukom, prišao šanku i, pridržavajući se za njega, zbunjeno pogleda ostale.

— Hej, šta se to dogodilo? Nisam valjda... Prokletstvo! — Protrljao je lice, govoreći: — Ne to ne može biti istina. — Pokrenuo je bradu. Mesto, gde ga je pogodila gvozdena maršalova pesnica, užasno ga je bolelo, tako da je razvukao lice. To mu je pomoglo da se seti svega.

— Ah, momak sa poštanske kočije! Prokletstvo! Gde je on sada?

Krojdon pokaza rukom kroz prozor.

— Vidiš li onaj oblak prašine?

Bronsi se zadovoljno osmehnu.

— Znači, momku se prilično žurilo, zar ne?

Rančer nabra obrve.

— To se nipošto ne bi moglo reći. Osim toga, bila su dvojica.

Poštanska kočija je srećno prevalila ostatak puta i stigla čak nešto pre pet u grad, kao da je zadržavanje u Solomonu predstavljalo odmor i predah.

Građani Saline već su se navikli na ovu sliku. Stranac, novi vozač bio je doduše veoma škrt na rečima, ali šta je to marilo? Uspešno je vozio kočiju, a to je bilo bitno.

Još uvek nikome nije palo u oči da je i Holidej bio u kočiji. Čak ni u dva navrata, kada su se prvi putnici konačno ohrabрили da se voze kočijom. Ni oni nisu ništa primetili, što bi izazvalo njihovo pozorenje.

Vajat je zaustavio zapregu ispred jedne poljske kolibe i doviknuo Holideju.

— Hej, brate, probudi se. Stigao si!

Kockar, koji je dremao u jednom uglu, brzo podskoči. Niko od putnika to nije smatrao neobičnim. Međutim, tako nije moglo dalje da ide, jer je sada kočija redovno sa-

obraćala, pa je bilo pitanje dana kada će je ponovo koristiti isti putnici.

Maršal je zbog toga odlučio da Dok Holidej sada sedi kod njega, gore na kočijaškom sedištu i da se više ne skriva. Sada, kada su Krojdonovi znali za postojanje drugog čoveka, teško da bi to dugo moglo da ostane tajna.

Dva neobična partnera iznajmila su sobe kod Lovela, u pansionu koji se nalazio u glavnoj ulici. Umi-li su se i sišli u trpezariju na večeru. Iznenada, kockar neupadljivo dodirnu Vajata. Ovaj je pratio Holidejev pogled kroz prozor na ulicu.

Napolju su upravo prolazila pe-torica jahača.

Krojdon i njegovi ljudi.

Zaustavili su konje i sjahali pred poštanskom stanicom. Rančer i njegov nadzornik, stupiše unu-tra.

— Šta li sad pričaju sirotom To-mu, baš me zanima — reče Ho-lidej.

Nekoliko trenutaka kasnije mladi Tom izađe iz stanice i zamače u sporednu ulicu.

— To sam i mislio — osmehnu se Vajat. — Naterali su ga da ide po Kalagana.

— Ja mislim da bi trebalo da u međuvremenu skoknemo na drugu stranu ulice — primeti kockar.

— Da, ali kao i obično.

Holidej potvrdi.

Vajat je krenuo napred. Kada je prolazio pored kauboja, oni se podgurnuše i jedan od njih pljunu pravo ispred Vajatovih čizama.

Maršal zastade.

— Pazi dobro, mladiću. Ja sam sa tobom u Solomonu postupao kao sa rovitim jajetom. Međutim, to činim samo jednom.

Na to kauboj pljunu još jednom. Ovoga puta tačno na vrh maršalove desne čizme.

Šamar, koji ga je tada pogodio, došao je tako brzo, da kauboj Džoe Linkerton uopšte nije imao mogućnost da ga izbegne. Bio je tako žestok, da ga je okrenuo oko sopstvene ose. Uprkos tome, bio je toliko nepromišljen da se maši za revolver. I ovog puta je za delić sekunde ranije, veliki revolver, sa dugom cevi, bio u maršalovim rukama.

— U ovakvim stvarima nema šale, kauboju!

U to je brzim koracima prilazio Džek Brajd.

— Šta to treba da znači?

Linkerton je mislio da će mu dolazak čuvara zakona pomoći.

— Ovaj momak se ponaša kao da je u najmanju ruku...

Šerif se brecnu na kauboja.

— Zašto si mu pljunuo na čizmu, ti, bezglavi goniču krava?

Na to se umeša krivonogi Rajs.

— On nas je napao u Solomonu.

— Šta? — upita šerif s nevericom.

— Da, on je Bronsija uspavao. Džoe i Lari su takođe dobili porciju. Konačno je još gazdi pretio koltom, a na kraju se njegov partner pojavio sa oružjem na sporednim vratima.

Vajat je odavno vratio revolver u opasač.

Brajd okrete glavu i pogleda ga zamišljeno.

— Šta kažete vi na to, Stap?
— Na to nema više šta da se kaže. .

— Treba li to da znači da je istina?

— Da, ali je mladić zaboravio polovinu. Naime, da je dugonja zapodenuo kavgu sa mnom, da mi je prosuo viski i naleteo pesnicama na mene. Kada je ležao na podu, ova dvojica su nasrnula na mene i morao sam da se branim. Posle toga je mister Krojdon smatrao ispravnim da se maši za kolt. Kada sam, konačno, posle cele te gužve pošao vratima, ova krivonoga utvara je mislila da može nekažnjeno da mi puca u leđa. To je bio trenutak u kome se pojavio moj partner.

Brajd proguta pljuvačku. Onda se okrete i ljutitim koracima vrati u svoju kancelariju.

Krojdon je sada stajao na vratima poštanske stanice, a njegov nadzornik uz njega.

— Hej, Ernest, pogledaj malo preko. Eno opet našeg prijatelja iz Solomona. A vi, šerife, i vi biste mogli za trenutak da ostanete napolju. Ono što imam da kažem mister Kalaganu, treba i vas da interesuje.

Namrgođena lica, šerif Brajd se vrati, pređe ulicu i stade na pločnik uz trem, na kome je stajao rančer.

— Ne smatrate li da nas u poslednje vreme malo suviše zadržavate, mister Krojdon?

— Ja...? Kakva drskost! Možda, ah, evo najzad i vas, Kalagan.

— Mister Kalagan — reče starac ledeno.

— Ol rajt, onda mister Kalagan — prihvati rančer podrugljivo. — Dolazim ponovo kod vas sa žalbom, a kod šerifa sa tužbom. Tu, nedavno, napali su me iz vaše poštanske kočije, skoro dvadeset metaka ispalili na mene i moje ljude i...

— To već znamo — prekide ga Kalagan.

— Da, ali ono što još ne znate, jeste činjenica da sam opet danas imao neprilike s vašim ljudima.

— Ah?

— Ovaj čovek, ovde — Krojdon ispruženom rukom pokaza na Vajata Erpa —, u Solomonu je zapodenuo kavgu sa mojim ljudima. On je mog nadzornika onesvestio, a dvojicu mojih kauboja žestoko udario pesnicama.

— Onda je on pravi čovek za „Salina Overland“ — reče Kalagan krajnje mirno.

— O, vi još podržavate takvo držanje vaših ljudi! — uzviknuo je Krojdon.

Vlasnik kompanije skinuo je svoje zlatom uokvirene naočari izvuкао iz džepa snežno belu maramicu i počeo brižljivo da glača stakla, pa tek onda progovori:

— Ne tako žustro, rančeru. Ako je mister Stap pretukao vašeg nadzornika, onda je vaš nadzornik mom vozaču najverovatnije dao i te kakav povod za to. Ne mogu ni pošto da poverujem, da je iz čiste obesti nasrnuo na mister Bronsija, takvog grmalja.

Krojdonovo lice se smračilo.

— Nemam ni volje ni vremena, Kalag... mister Kalagan, da se ovde bavim nevažnim sitnicama i pojedinostima. U svakom slučaju,

činjenica je da je ovaj čovek neki prokleti ubojica, a najverovatnije i opasan revolveraš. Mi smo sasvim miroljubivo stajali u baru, kada je ovaj razboj...

— Mister Krojdon! — Ulicom se zaorio maršalov metalni glas. — Penjite se na konja i odjašite na svoj ranč. Vaše neodržive optužbe mogle bi u protivnom u Salini da probude sumnje da imate nešto protiv kompanije.

Odgajivač stoke u deliću sekunde preblede kao kreč. Upitao je muklo:

— Šta to treba da znači, Stap? Hoćete li, možda, time da tvrdite da ja, Lester Krojdon, imam nešto sa trojicom ubijenih?

Vajat odmahnu glavom.

— To ja nisam rekao, mister Krojdon.

A zatim munjevito dodao: Kako ste uopšte došli na trojicu mrtvih, mister Krojdon?

— Kako?

— Mi smo ovde imali samo jednog mrtvog, Džonija Lija.

— A dvojica vozača? — dodade rančer besno. — Zar su oni još živi?

Kao revolverski hitac usledio je naredno pitanje.

— Znate li vi možda da nisu živi?

Krojdon obrisa čelo, a onda povika iz sveg glasa:

— Šerife! Zahtevam od vas da upozorite ovog momka na ponašanje. On me je teško uvredio, mene, jednog Lestera...

Vajat odmahnu rukom.

— Tu pesmu svi već znamo, mister Krojdon. Za vas bi bilo neupo-

redivo bolje da uopšte niste dolazili u grad. Još nešto ću vam reći: ako još jednom naletim na vas i vaši ljudi me napadnu, a vi ponovo izvučete kolt, biće gužve. Do viđenja, mister Krojdon!

Rekavši to, Vajat Erp se okrenuo i udaljio sa ulice.

Krojdon je još neko vreme negodovao:

— U svakom slučaju, neću više progutati priču da ljudi na kočiji iz straha od tobožnjih razbojnika izigravaju ludake. Ako se još nešto slično bude dogodilo, onda...

Šerif se okrete i pođe u svoju kancelariju.

Uvređeni rančer povika za njim:

— Jeste li već otkrili neki trag, šerife? Zar nije vaš zadatak da se brinete o nestalim građanima, ili se možda varam?

Brajd zastade i uzvрати mu preko ramena:

— Brinite se o svom ranču, mister Krojdon, a moje brige i zadatke, prepustite meni.

Naredna tri dana se ništa nije dogodilo. Poštanska kočija neometano je saobraćala između dva grada. Ljudi su se ponovo na to navikli, tako da su prethodne događaje gotovo zaboravili. Čak su zaboravili i čarku sa Krojdom.

Najverovatnije bi zaboravili i starog Vilkinsa, da sudija nije naložio da se izlepe plakate, na kojima je pisalo da će se sutradan održati suđenje Džefriju Vilkinsu.

Holidej i Vajat su uveče ponovo napustili grad i negde posle ponoći stigli u Ebilen. Tamo su, preko puta poštanske stanice, iznajmili sobe. Dok su prelazili ulicu, videi su kako jedan čovek kao tane izleće iz Džimijevog bara. Očigledno je bio izbačen. Ležao je u pesku, a onda se otresajući uspravio i mašio za oružje.

Na to čovek, koji je stajao na vratima bara, ispali dva metka. Pucao je na čoveka, koga je i izbacio na ulicu. Ovaj još nije uspeo ni sasvim da se ispravi, kada ga hici ponovo baciše u pesak.

Vajat Erp i Dok Holidej su mirno stajali u senci trema. Čovek, koji je izlazio iz bara, siđe na ulicu i još pogođenog snažno udari čizmom. Na to mu Vajat Erp priđe iza leđa i naglo ga okrete prema sebi. Bio je krajnje zaprepašćen, kada mu je na grudima ugledao zvezdu.

— Šta vam pada na pamet? — uzviknu šerif Ferguson.

Vajat ga je gledao pravo u oči.

— Upravo sam to isto hteo ja vas da pitam, šerife. Kako ste prvo mogli da ispalite dva metka u ovog čoveka, a onda još da ga udarate čizmom?

— To je je jedna prokleta skitnica, koja svuda izaziva nered. Ako ste već sve posmatrali, onda ste mogli da vidite da je potegao revolver.

— Mašio se za kolt — reče Vajat ledeno.

— Pa šta, zar je trebalo da čekam da me momak ustrelji, pucajući s bedra?

— Ne, šerife, ali i da je tako, nije ~~bilo~~ potrebno da ustrelite čove-

ka. Mogli ste mu samo izbiti revolver iz ruke.

Šerif Ferguson se resko nasmeja.

— Baš bih voleo da vidim tog čoveka, koji može svom protivniku da izbiје oružje iz ruke, kada se već mašio za njega!

Dok Holidej, koji se do tada bavio ranjenim čovekom na ulici, reče, uspravljajući se:

— Poznajem ljude, koji još uopšte nisu izvukli revolvere u trenutku kada su drugi već otkočili oružje, pa ipak su uspeali da svojim protivnicima izbiju koltove iz ruke. To izgleda, na primer, ovako.

Neshvatljivom brzinom kliznu kockareva ruka prema revolveru i u istom trenutku dva puta sevnu vatra sa njegovog bedra.

Gore, na tremu, iznad Vajata Erpa i šerifa, stajala su tri čoveka. Dvojica od njih su već izvukla revolvere. Dok Holidej, kao što je to šerifu objašnjavao, već im je izbio oružje iz ruku.

— Vidite, šerife, ovo su naši prijatelji, momci sa Krojdonovog ranča. Da su nam nešto bili neprijatelji, cela stvar bi imala daleko neprijatniji obrt, naravno, po njih. Nikada ne može izaći na dobro, kada se ljudi mašaju revolvera u nameri da likvidiraju druge ljude, a pri tom nisu dovoljno brzi. Bilo bi dobro da ovog čoveka otpremite kod lekara. Jedan metak ga je pogodio sa strane u butinu a drugi mu je okrznuo slepoočnicu. Ima strelaca koji nisu u stanju da pogode ni poštansku kočiju s tri jarde. Do viđenja, šerife!

Erp i Holidej prođoše pored samih Krojdonovih kaubojja.

— Čudno — reče Holidej dovoljno glasno da su ga kauboji mogli čuti —, ove momke srećemo svuda. Krojdon mora da ima veoma mnogo vremena. Sve mi se čini da njega ne vredi pitati za posao.

Pola sata kasnije, pošto su Krojdonovi ljudi odjahali iz grada, Holidej i Erp su napustili pansion u Ebilenu, kroz dvorišna vrata.

Vajat Erp lagano zviznu kroz zube.

Na ovaj poziv iz mraka se pojavi ogromna prilika i pohita prema maršalu. Kroz kuhinjski prozor pansiona dopirala je bleđa svetlost i osvetlila čoveka. Bio je divovskog rasta. U odnosu na njega je čak i Krojdonov nadzornik bio mali. Ispod širokog, belog šešira, videlo se tamno lice oštih crta. Kada je prišao blizu, čovek se široko nasmeja.

— Helo, maršale, sve je spremno! Vajat mu srdačno pruži ruku.

— Hvala vam veliko, Luk!

Čak je i Holidej spremno pružio avanturisti iz Teksasa ruku.

— Bila je to odlična maršalova ideja da vas povede, mister Šort. Ako ništa drugo, bar imam s kim da igram pristojan poker.

Da, bio je to Luk Šort. Ponovo je pošao s maršalom. Vajat nije hteo da ga odbije, kada se u poslednjem trenutku pred polazak u Salinu pojavio kompletno spreman za put. Pošto se ovaj mladi čovek izuzetne snage, odličan strelac i doista ludo hrabar, odlično snalazio u Kanzasu, maršal nije imao razloga da ga ne povede. On je sa svojom spremnošću na brz i duhovit odgovor i veselom prirodom predstavljao odlič-

nu protivtežu često gorkom, oštrom i podrugljivom Holideju. Vajat je ovamo doveo konje, jer je imao nameru da preduzme malu, istraživačku noćnu posetu Krojdonovom ranču. U početku su se dogovorili da Luk Šort ujutro odveze kočiju u Salinu. Međutim, razmislivši malo više o tome, zaključio je da je Teksašanin veoma koristan saputnik. Naročito u opasnim i teškim situacijama, kakva je mogla da bude poseta Krojdonovom ranču. Osim toga, biće daleko bolje da se Džoni Vanseler, službenik poštanske stanice u Ebilenu pojavi sa kočijom u Salini, nego neki potpuno stran i nepoznat čovek. Zbog toga se maršal odlučio da mladog Džonija angažuje da odveze kočiju.

Odjahali su uz glavnu ulicu i skrenuli pored poštanske stanice. Kroz dvorišna vrata uveli su konje.

Vanseler, snažan dvadesetčetvorogodišnji momak, čuo je neki šum i odmah pritrčao s puškom u ruci. Tek onda je ugledao vozača poštanske kočije.

— Helo, mister Stap! Vi ste se još jednom vratili, a ja sam mislio da i vi i mister Helmer već davno spavate.

Vajat uhvati mladog čoveka za mišicu i lagano ga povede prema stepenicama, koje su vodile u kuću.

— Slušaj me, Džoni, moram nešto da ti kažem. Ja se ne zovem Stap.

U očima Džonija Vanselera ogledao se strah. Instinktivno je podigao pušku. U to je iza Vajata ugledao još dvojicu ljudi, koji su upravo izlazili iz mraka.

— Spusti pušku, Džoni. Moje ime je Erp. Pozvali su me iz Sali...

— Erp? — promuca mladić krajnje iznenađen.

— Da. Sve ću ti objasniti, Džoni.

— Da niste vi možda Vajat Erp? — nestrpljivo ga prekide mladić.

— Da.

Džoni podiže levu ruku i protrlja oči. Onda pokaza na tobožnjeg Helmera.

— A on, da nije on možda Dok Holidej?

— Jeste — odgovori Vajat Erp — a onaj treći je Luk Šort. Rekao sam ti, sve ću ti objasniti.

— Dok Holidej! — Mladić je to izgovorio gotovo u zanosu. — Luk Šort! Samo trenutak, maršale, molim vas, to je i suviše za jedno veče: Vajat Erp, Dok Holidej i Luk Šort!

— Možda bi mogao da to još nekoliko puta uzvikne glasnije, pa da čuje ceo grad — reče kockar mrzovoljno.

Vajat dade znak mladiću da bude tiši, a onda izvadi iz džepa svoju maršalsku zvezdu.

— Evo, Džoni, poznaješ li je?

— Da, maršale, poznajem je. Već sam je video u novinama. U vreme kada ste imali sukob sa Miltom Rajsom u Dodž Sitiju. Osim toga, već nekoliko dana sam razbijao glavu time odakle znam Helmera. Sad znam tačno: on je Dok Holidej! Pre nekoliko godina video sam ga baš ovde, u gradu. Tada mi je bilo šesnaest godina. Kockao se u velikom Kazinu. Došlo je do pucnjave sa Higinsom i... U to vreme je, me-

đutim, nešto drugačije izgledao. Nosio je elegantno crno odelo, svilenu kravatu, belu košulju...

— Moraćeš priznati da takvo odelo ne bi baš odgovaralo oružanom pratiocu poštanske kočije — reče maršal uz osmeh, a onda objasni mladiću sve što je trebalo.

Srce Džonija Vanselera kucalo je uzbuđeno.

— Maršale, možete se na mene osloniti kao na Doka Holideja i Luku Šorta. Veliko vam hvala što ste imali poverenja u mene! Budite uvereni da vas neću razočarati.

Vajat mu steže ruku. I Holidej i Teksašanin su se srdačno rukovali sa mladim poštanskim službenikom.

— U pitanju je život Džefa Vilkinsa.

Vanseler je shvatio.

— U redu, maršale, ja ću dakle sutra ujutro odvesti kočiju u Salinu, ako se vi dotle ne budete vratili. Moj brat će me veoma rado zameniti za jedan dan. On je već ranije radio za Džima Degoreja i poznaje posao isto tako dobro kao i ja.

— Naročito se nemoj plašiti, Džoni, mi smo u blizini.

Mladić se široko osmehnu.

— Kada ste vi u blizini, maršale, ako treba, voziću kočiju i kroz sam pakao.

Tri jahača napustila su grad i odjahala u pravcu severozapada.

Luk Šort se ranije obavestio o mestu gde se nalazi Krojdonov

ranč. Uprkos, mraku, vodio je svoje prijatelje sigurno i brzo.

Konačno su na jednoj uzvišici ispred sebe ugledali zgrade. Bio je to jedan ranč srednje veličine, ograđen niskom ogradom. Vajat je preskoči i, povede konje prema šupi, koja se nalazila nedaleko od velikog ambara.

Luk Šort ga je sledio.

Dok Holidej se odvojio i, po svom starom, korisnom običaju, obišao zgrade i približio im se sa zadnje strane.

Vajat i Luk su kliznuli iz sedla. Pošto je vezao konja za gvozdenu kuku na šupi, prišunjaio se uglu i osmotrio dvorište.

Teksašanin se stvorio iza njega i prošaputao mu:

— Prilično ste prišli blizu, maršale. Šta ako Krojdon ima nekog opasnog psa?

— Taj bi već odavno zalajao. U svakom slučaju, bar u trenutku kad smo preskakali ogradu.

— Tačno, ali ja sam već čuo da postoje psi, veoma prepredeni, koji sačekaju da im se pride, pa tek onda napadaju.

— Da, ja sam već imao posla i sa takvim životinjama.

— To mora da je prilično neprijatno.

— I jeste, ali kad čovek nema drugog izbora, mora da rizikuje.

Luk je posle izvesnog vremena, upitao šapatom:

— Dok sigurno opet traži sporedan ulaz?

Vajat potvrdno klimnu glavom.

— Moram da priznam da je to kod vas dvojice uvek odlično organizovano.

Vajat Erp je neko vreme posmatrao dvorište, a onda se sagnuo i prišunjaio ambaru.

Luk Šort je pošao za njim.

Prikradali su se tako uz ambar i stigli do štale, ne prelazeći preko brisanog prostora.

— Ovde izgleda prilično mrtvo — došapnu Teksašanin.

— Da, čak pomalo suviše tiho.

— Tako je — promrsi Luk. — Samo da nije neka klopka.

— Moramo sačekati. Ostanite još ovde. Ja moram preko, do rančerske kuće.

— Šta? Odavde? Preko ove čistine? Pa tu vas mogu primetiti sa dvadeset jardi rastojanja!

— Ne možemo sačekati da svane dan. Osim toga, uspeću da se prebacim, a da me niko ne primeti.

Maršal je počeo da puže. Teksašanin je gledao za njim i zaakiljio očima, kada je maršal nestao u senici kola, iz koje se više nije pojavio.

Nebesa! Gde li je?

Luk je uzalud naprezao oči. Onda ih je zatvorio, kako bi bolje mogao da osluškuje. Ipak, nije čuo nikakav šum. Čovek iz Misurija kao u zemlju da je propao.

Onda ga je iznenada ugledao. Preko, ispred belo okrećenog zida rančerske kuće. Za trenutak se malo uspravio i dao rukom znak.

Luku Šortu trebalo je dva puta više vremena da stigne do rančerske kuće. Osim toga, bio je uveren da nipošto nije bio ni tako nečujan, ni nevidljiv, kao maršal.

— Pakao! To moram da naučim. Kako ste to izveli?

— Šta to?

— Od kako ste zamakli u senku kola, više vas nisam ni video ni čuo. *

— To što me niste čuli, mora da je zbog toga što ste tvrdi na ušima. Videti me u svakom slučaju niste mogli jer sam koristio uzanu, dugačku senku tri drveta i jedno udubljenje u zemljištu, ne baš naročito duboko.

— Lukavo! Znam ja već odavno da sam upao u dobro društvo.

Neko vreme su stajali jedan uz drugog i napregnuto osluškivali.

Izenada se maršal saže. Do nosa mu je dopro neki neobičan miris. Miris, koji je podsećao na miris podruma starih kamenih kuća. Čovek iz Misurija se saže još niže i počeo da opipava drveni temelj. Uskoro mu se prsti zakačiše za mali prorez, kroz koji je dopirao neobični miris.

U to Teksašanin dodirnu maršala za rame i bez reči pokaza preko dvorišta.

Iz kaubojske kuće je izašao čovek i zamakao iza ugla. Verovatno kauboj. Posle nekoliko minuta se vratio i ponovo ušao u kuću.

Maršal se uspravi i prinese usta Teksašaninovom uhu.

— Ispod rančerske kuće se nalazi podrum.

Luk Šort odmahnu glavom. „To je isključeno”, pomislio je. „Ko još gradi podruma ispod drvenih kuća ove vrste?”

Primetili su pokret pored prozora, koji se nalazio nedaleko od trema. Gotovo jasno se videlo kako se prozor otvara. Odmah zatim promolila se cev puške kroz prozor.

Znači, bili su otkriveni! Ili je možda čovek u kući čuo neki neobičan šum, pa je preduzeo mere predostrožnosti.

Ako je pak nešto video, onda je mogao da vidi samo jednog čoveka i to Vajata, koji se u međuvremenu znatno udaljio od Šorta. Teksašanina ni u kom slučaju nije mogao da primeti.

Čovek iz Misurija se bešumno dopuza natrag do Luka. Došapnuo mu je šta je primetio.

— A sad, pazite dobro. Uzmite šešir i lagano ga pomerajte tamo-amo, tako da ostavlja utisak da se nalazi na glavi nekog ko tumara i posmatra. Ja ću, u međuvremenu, dopuzati do prozora. Bez brige, neće trajati dugo.

Luk, koji nije znao šta maršal smjera reče samo:

— Ol rajt!

Doista, nije potrajalo dugo. I Luk je mogao da prestane sa pomeranjem šešira. Posmatrao je kako čovek iz Misurija promiče uz zid i uspravlja se kao divlja mačka ispred samog prozora. Sigurnim zahvatom dograbio je cev puške i oslonio se na nju svom snagom.

Maršal se nije prevario. Čovek iza prozora, umesto da pusti pušku, još čvršće je stegao, tako da ga je naglim trzajem uspeo da izvuče napolje preko rama prozora. Odmah mu je čvrsto šakom zatvorio usta i držao ga uz tle.

U to je stigao Luk Šort. Držao je svoj veliki revolver u ruci, čučnuo i stavio Krojdonovom čoveku oružje pod nos.

— Tako, momče — rekao mu je prigušenim glasom. — Ako budeš

samo žušnuo, ujka Luk će ti obezbediti besplatan prevoz na nebo.

Pošto su ga vezali i stavili mu krp u usta, Teksašanin ostade da stražari pored njega, a Vajat Erp uđe u kuću kroz otvoreni prozor.

Teksašanin je gledao za njim, smeškajući se.

— Vešt momak — promrmljao je sebi u bradu. Sad mu je tek bilo jasno zbog čega je maršal izveo ceo manevar. Hteo je u kuću!

Prošlo je nekoliko minuta, a onda se Vajat ponovo pojavio na prozoru. Dao je znak Teksašaninu da zarobljenika unese u kuću.

Luk samo klimnu glavom, pa dohvati čoveka sa zemlje i podiže ga kao da je dete. Vajat ga prihvati i veza čvrsto ispod stola, tako da nije mogao da se pomeri.

Pošto su to obavili, napustili su sobu i našli se u mračnom hodniku. Maršal je išao napred, pipajući po zidu. Kad su stigli do prvih vrata, došapnuo je Luku.

— Ovde spava stari crnac. Kod drugih je rekao: ovde spavaju dve žene. Pred poslednjim vratima na kraju hodnika zastao je: ovde je zaključano.

„Pakao!” pomislio je Teksašanin. Sve je to maršal uspeo da ispita za tako kratko vreme. Od njega se zaista moglo što-šta naučiti.

— Hoćete li ovde da uđete?

Vajat potvrdi:

— Da, iza otvorenih vrata se retko može naći nešto zanimljivo, mister Šort.

— Da nećete možda da razvaljujete bravu?

— Za ime boga! Zar verujete da bih se ja ovuda šunjao više od po-

la sata, da bih sada sve stanare navukao sebi na vrat?

Šort opipa bravu.

— Ali, to je „Čikago” brava! Nju nećete moći tako lako da otvorite.

— To nisam ni nameravao.

— Pa kako onda mislite da otvorite?

— Idem po ključ. Prosto ću ga uzeti.

— Od koga?

— A ko bi mogao da ga ima? Rančer svakako.

— Hoćete do Krojdona?

— Da.

— A kako mislite da ga nađete? U ovoj sandučari ima najmanje dvanaest soba.

— Moraćemo da tražimo.

— To može još da bude divno — uzvрати Teksašanin. — Nipošto ne mogu da tvrdim da je sa vama dosadno, maršale.

Pošto je malo razmišljao, pokazao je na jednu sobu na suprotnoj strani hodnika.

— Možda Krojdon spava u ovoj sobi?

— Da ste rančer, da li biste izabrali baš tu sobu, Luk?

— Sasvim sigurno ne bih.

— A gde biste spavali?

Šort pokaza rukom na gore.

— Tako je — reče Vajat i pođe prema stepeništu.

Ljudi na Krojdonovom ranču mora da su imali izuzetno čvrst san. U protivnom bi svakako čuli bar mukli pad tela čoveka s puškom. Osim toga, dvojica noćnih posetilaca nisu mogla baš sasvim bešumno da se kreću. Istini za volju, obojica su odmah po ulasku u kuću, skinuli čizme. Osim toga, raz-

govarali su tako tiho, da ih je mogao čuti samo neko ko se nalazio u neposrednoj blizini.

Nečujno su se popeli na sprat. Kada su stigli do hodnika, Vajat se naglo trže unazad.

Ispred vrata, odmah desno od stepenica, ležao je veliki pas. Vajat došapnu Teksašaninu u uho: — Pas!

Šort pomisli da je prosto neverovatno da ih životinja do sad nije osetila. Maršal se saže i poče da grebe noktom po podu. Pas se nije ni pomerio. Vajat je nastavio jače da grebe, pa pošto ni na to životinja nije reagovala, počeo je da podražava mjavkanje mačke.

Pas se lenjo uspravi i pođe prema stepenicama.

Vajat Erp ga munjevito uhvati za njušku i steže. Međutim, odmah je kao stari ljubitelj životinja primetio da je pas prilično uplašen i da ne čini ni najmanji napor da se oslobodi. Oprezno mu je pustio njušku. Pas ga samo onjuši. Čak je dozvolio i da ga maršal pomiluje.

— Ljubazan neki pas — reče Teksašanin, odmahujući glavom.

— Suviše je star — objasni Erp.

— Verujete li da je pas ležao pred rančеровим vratima?

— Pretpostavljam.

Erp je došao do tog zaključka jer je sumnjao da bi rančer nekom od svojih ljudi dozvolio da drži tako staru životinju u kući. Najverovatnije je pripadao samom Krojdonu. Osim toga, možda je i to razlog što pas nije bio u dvorištu. Vajat je poznavao dosta ljudi, koji su bili veoma vezani za svoje stare pse.

Postavljalo se samo pitanje kako će se ponašati životinja, ako bude pokušao da otvori vrata sobe.

Vajat je dao znak Teksašaninu da se malo pozabavi psom, a onda je ostavio čizme na stepeništu i prišao vratima na kojima je malo pre bio pas.

Za to vreme Šort je milovao psa po debelom krznu.

— Hodi ovamo, Metuzalemu, ispričaj mi neku zgodu iz tvog dugog života.

Čovek iz Misurija oprezno je pristiskao kvaku.

Vrata su bila otključana!

Lagano ih je otvorio. Srećom, šarke su bile podmazane, tako da nisu škripale. Ipak, Vajat je radi svake sigurnosti, malo podigao vrata. Kad je stupio u sobu, čuo je ravnomerno, duboko disanje. Sagnut gotovo do samog poda, pokušavao je da razazna predmete. Levo, u uglu nalazio se težak orman, a ispred njega sto sa dve stolice. Desno se nalazio krevet. Pri slabij svetlosti spolja, maršal je prepoznao čoveka, koji je spavao: bio je to Lester Krojdon. Čak je mogao da razazna da se rančer ne pretvara da spava, niti drži revolver ispod pokrivača, jer su mu obe ruke bile napolju.

Napred, na stolu, pored tabakere i lule, nalazio se veliki svežanj ključeva.

Čovek iz Misurija uze ih i napusti sobu isto tako bešumno, kao što je i ušao.

Luk Šort je još uvek sedeo na stepeništu kraj psa.

— Ništa? — upitao je šapatom.

Vajat lagano zvecnu ključevima.

— Vi ste zaista jedan vraški momak, Vajate! — a onda reče psu prigušenim glasom: — Tako, meco,

sada ponovo lepo zauzmi svoje strazarsko mesto i nemoj dozvoliti da te bilo ko uznemirava u snu.

Nekoliko trenutaka kasnije, stajali su ponovo u prizemlju, ispred zaključanih vrata.

Čovek iz Misurija pažljivo je isprobavao jedan ključ za drugim. Četvrti je odgovarao. Vrata se gotovo sama od sebe otvoriše. Pri tom su čak jako škljocnula. Maršal se ukoči i poče napregnuto da osluškuje. U kući je, međutim, sve ostalo mirno. Obojica su ušli u mračnu prostoriju.

Prozor je bio pokriven debelim zastorom.

Pošto su zaključili da nema nikoga u sobi, maršal je počeo da opipava levi zid prema prozoru.

Luk Šort je to isto činio duž desnog zida. Iznenada je napipao nešto metalno.

Vajat mu je odmah prišao.

— Zavojite stepenice!

— Da i to vode dole!

Maršal je zaista bio u pravu: rančerska kuća imala je podrum!

Obojica sidoše niz uzane metalne stepenice i nađoše se pred teškim, drvenim vratima, koja su u gornjem delu imala mali prozor s rešetkama.

— Grom i pakao! reče Teksašanin uzbuđeno. Ako ovo nije najzanimljiviji ranč u celom kraju, onda sam ja Linkoln!

Vajat kresnu šibicu.

— Ova vrata imaju dva spoljna zasuna — došapnuo je Teksašaninu.

Pošto su povukli oba zasuna, teška vrata se uz škripu otvoriše.

Maršal ponovo kresnu šibicu.

Našli su se u kratkom, podrumskom hodniku, na čijem kraju su bila još jedna vrata, takođe obezbeđena sa dva zasuna.

Pošto je Vajat povukao prvi zasun, zastao je kao ukopan. Do ušiju mu je dopro jedva čujni šum.

— Šta se dešava? — pitao je Šort.

Vajat ga gurnu laktom. Teksašanin je shvatio. I sam je ubrzo čuo neobični šum, koji je podsećao na tiho hroptanje. Maršal je odlučio da sačeka nekoliko trenutaka. Nepomično su stajali ispred vrata, gotovo ne dišući. Onda je čovek iz Misurija počeo da povlači drugi zasun, milimetar po milimetar. Teksašanin je držao kvaku obema rukama, kako se vrata ne bi naglo otvorila. Polako je popuštao. Prodo ran zadah memle zapahnu ih. Maršal je držao spreman revolver u levoj ruci. Iako je prostorija bila u potpunom mraku, osetio je da nisu sami, da se u njoj nalazi neko živo biće.

Čovek!

Erp proturi desnu ruku iza leđa i opipa Šortov opasač. Futrola je bila prazna. Dakle i Luk Šort je izvukao oružje. Vajat se saže i pođe napred. Morali su gotovo da pužu.

Tamo, pozadi, iz potpunog mraka podrumске prostorije, dopiralo teško disanje.

Vajat je puzao napred santimetar po santimetar. Luk Šort se takođe odvojio od vrata. Iznenada je naišao na prepreku ispred sebe.

Orman. Malo se pridigao i osluškivao.

Ponovo se čulo tiho, hrapavo disanje.

Maršal kresnu šibicu i baci je preko ormara napred. U istom trenutku čulo se oštro škljocanje Teksašaninovog revolvera. Otkočio je oružje.

Vajat je ležao levo kraj ormara. Istovremeno su obojica ugledali stravičnu sliku: u uglu je ležao čovek. Bio je vezan, sa krpom u ustima i izgledao je jadno i bolesno. Gotovo kao leš. Erp kresnu još jednu šibicu i osvetli prostoriju. Osim starog ormara i jedne stolice, ničeg više nije bilo u prostoriji.

Najzad su prišli nesrećniku. Vajat se saže i preseče mu veze, a onda ga uspravi u sedeći položaj. Videli su pred sobom lice boje kreča i zakrvavljene oči.

— Degorej! — ote se maršalu.

Čovek s mukom procedi.

— Da, a ko ste vi?

— Moje ime je Erp.

Čovek okrete lice, jer mu je očigledno smetala svetlost šibice. Pošto je dugo proveo u mraku, bolele su ga oči.

Vajat se iznenada okrete i uzviknu:

— Luk, pazi vrata!

Teksašanin se kao panter baci napred, ali je bilo prekasno. U tom trenutku su se teška vrata zalupila spolja i obe reze bile su navučene. Luk Šort se celom težinom bacio na vrata, ali uzalud.

Degorej reče krkljajući:

— Brz je, sotona! Umesto jednog zatvorenika, sad ima trojicu!

— Još ne — reče Teksašanin i uperi oba revolvera prema mestu gde je pretpostavljao da su se nalazili zasuni.

Začuše se hici. Grmeli su i odjekivali u dubokoj, praznoj, podrumskoj prostoriji.

Luk Šort je ispalio još četiri metka.

Međutim, debela vrata su odolevala.

U hodniku se umesto odgovora, začulo podrugljivo smejanje.

Bio je to glas Ernesta Bronsija.

Luk Šort ponovo napuni revolvere.

— Nema svrhe — reče Vajat poluglasno. — Ta debela vrata prosto kao da upijaju metke.

— Vi ste izgubljeni — uzdisao je Degorej. — Izgubljeni, kao što sam i ja. Vi, ludaci jedni, šta ste tražili ovde? Da mene oslobodite! Kakve li nepromišljenosti! Protiv njega ne može niko, on je satana!

— O kome vi to govorite?

— O gazdi!

— O Krojdonu?

— Krojdon? Ne, kako ste došli na to, mister...

— Erp.

— Erp? Hej, da vi niste možda?

— Da, on je Vajat Erp, a ja sam Luk Šort — reče Teksašanin nesrpljivo. — Molim vas, govorite dalje. Ko je gazda, ako ne Krojdon? Mi smo ovde, na Krojdonovom ranču.

— Šta? — Degorej je teško dišao. — Na Krojdonovom ranču? Nemoguće! Kada sam svučen sa poštanske kočije, bio sam već onesvešćen. Negde su me odneli. Ipak, primetio sam ubrzo da jašimo prema severu. A Krojdonov ranč je na istoku.

— Mora da ste se prevarili, Degorej — reče Vajat.

— Ne, sasvim sigurno nisam.

— Možda su vas neko vreme vukli u drugom pravcu, a onda skrenuli prema ranču.

Službenik poštanske kompanije s mukom je hvatao vazduh.

— Da, možda je zaista tako i bilo. A, vi, vi ste dakle Vajat Erp! To ne može biti istina. Vi ste lično došli da mene oslobodite.

— Ja nisam znao da se vi ovde nalazite, ali sam pretpostavljao da postoji razlog zbog koga bi trebalo da malo ispitam Krojdonov ranč.

— Vajat Erp! — uzdisao je Degorej. — Vajat Erp je došao da mene, jednog beznačajnog čoveka, oslobodi i tako i sam upao u klopku. I još i Luk Šort! Prokletstvo! Prokletstvo! Prokletstvo!

Zatim je udario glavom o zid podruma i kliznuo na tle.

— Šta li mu je? — upitao je Teksašanin.

— Onesvestio se.

— Zašto je udario glavom o zid?

— To je ustvari očajanje i šok.

Neko vreme vladala je tišina. Čulo se samo nemirno disanje onesvećenog Degoreja.

Vajat ga je lako uspravio i protresao.

— Degorej, povratite se!

— Hej? — poštanski službenik ponovo kliznu u stranu.

Vajat ga uhvati.

— Mister Degorej, morate duboko da dišete. Da, tako. Ostanite da ležite. Tako je bolje. Lepo se ispružite.

Luk Šort se češao iza uha.

— Koliko li ovaj nesrećnik ovde leži?

— To možete lako da izračunate.

U to se Degorej malo povratio.

— Užasno sam, neizdržljivo žedan. Ostavili su nas ovde da crkavamo! On je dolazio jednom, noću. Ali, prilično odavno. A onda ste i vi dospeli ovamo...

Vajat je pokušavao da malo umiri nesrećnika, a onda se uspravio.

— Iz onoga što je rekao, možemo zaključiti da ćemo uskoro dobiti posetu. Mislim da je najbolje ako jedan od nas zauzme busiju iza ormara, a drugi kraj vrata.

— Ol rajt, maršale. Ja ću biti kraj vrata. Teško onome koga se budem dokopao. Taj je sigurno pojeo svoj poslednji biftek!

— Budite pažljivi! — upozorio ga je Erp. — Ja sam gore, na vratima, primetio dva otvora kroz koje se vidi unutra. Sasvim je sigurno da ih lupeži koriste kao puškarnice.

— Eno tamo velike daske. Nju ću uspraviti i staviti na puškarnice.

— Možda ovde još ima neki sličan otvor.

— Na samom početku sam vam rekao maršale, da smo se upustili u čarobnu avanturu.

Vajat je uporno opipavao zidove.

— Ovde prozora nema. Ali, sasvim sigurno mora da postoji neki dovod vazduha. Najzad, otkrio sam ga još dok smo napolju ispitivali zid kod ulaza.

Govoreći to, maršal je i dalje opipavao jedan vlažni zid. Naglo zastade.

I Luk Šort, koji je upravo hteo da uzme dasku, zastade kao uko-

pan. Napolju su se prvo čula dva hica, a odmah za njima prolomi se pucnjava dva revolvera. Prosto su bljuvala vatru.

— Dok Holidej!

— Da! — uzviknu Teksašanin. — Grom i pakao, na njega sam sasvim zaboravio.

Degorej se ječeći uspravi.

— Dok Holidej... zar je i... on ovde?

— Da, dečko — radosno mu uzvratila Teksašanin. — Ono ubrzano kašljanje, koje si malopre čuo, to je bio njegov glas. Budi sasvim siguran da bismo ga nas dvojica prepoznali među stotinama revolvera i kroz tri puta deblje zidove nego što su ovi.

Nesrećni službenik poštanske kompanije piljio je u mrak užarena pogleda. Iskra nade, koja mu je za trenutak zasvetlila, ponovo se ugasila.

— Oni su ga dokopali. Sad će ga likvidirati!

Napolju se ništa nije čulo. Degorej prosto vrisnu:

— Eto vam, dokopali su ga! Dokopali kao i mene!

— Ama, umiri se, mladiću, — reče mu Teksašanin. — Ono što ti govoriš, potpuna je besmislica. Doka Holideja niko neće savladati vatrenim oružjem. Da si malo pažljivije slušao, primetio bi da je posle njegovih hitaca zavladała tišina. Računaj na to, Džimi, on će nas izvući odavde. Ako treba, revolverom će razbiti svaku dasku u kući.

Degorej se uspravi, pridržavajući se drhtavim rukama za zid. Oči su mu bile razrogačene. Osluškivao je napregnuto

U podrumskom hodniku odjeknuše koraci.

— U zaklon! — uzviknu Erp i pri tom povuče za sobom Degoreja iza ormara.

Na vratima se čulo grebanje. Vajati odmah pomisli da to neko protura revolversku cev kroz jedan od dva otvora sa poklopcima. Onda podrumskom prostorijom odjeknu tresak. To je Luk Šort svom snagom udario u vrata teškom dascom.

Napolju odjeknu pucanj. Čuo se uzvik iz hodnika.

— Oni su izbacili natrag kolt!

— Zatvori poklopac! — razaznao se sada nadzornikov glas.

U hodniku je ponovo zavladała tišina, koju je posle nekog vremena prekinuo hrapavi Degorejev glas:

— No, šta sam vam rekao! Gde je on? Vaš Dok Holidej? Oni su ga ubili, kad vam kažem.

— Nemoj se uzrujavati, Džim — pokušavao je Teksašanin da ga umiri. — Ako bude potrebno, on će nas izvući i iz samog pakla.

Čovek iz Misurija je ponovo počeo da ispituje zidove. Konačno je našao ono što je tražio: dovod vazduha.

— Luk, imate li uz sebe nož?

— Jasno, maršale.

Vajat je privukao orman zidu i popeo se na njega. Luk mu je pružio nož.

— Našli ste dovod vazduha?

— Da.

— I sad hoćete da iskopate jedan kamen?

— Pokušavam. Malter je loš i krt.

Teksašanin otkide jednu mamuzu sa čizme, pope se na orman i reče čoveku iz Misurija da mu pokaže gde se nalazi kamen.

— Ol rajt. Pokušaću da razlabavim drugu stranu.

Obojica su kopali kao ludi. Komadi maltera i kamena padali su na sve strane. Posle dvadeset minuta, Vajat je držao obema rukama kamen, koji je trebalo iščupati.

— Moraćemo da pokušamo zajedno.

Odložili su „alat“ i zarili prste u zid. Zajedno su pokušavali da izvuku kamen. Tek pri trećem pokušaju kamen se rasklatio.

— Čekaj, čekaj, kamenčiću, mogu ja i zub iz glave da iščupam, a kamom li tebe! — govorio je Luk Šort.

Zajednički su napregli sve snage i konačno izvukli kamen. Bio je to veliki komad kamena, koji je dovod za vazduh znatno sužavao pri dnu.

Vajatove oči bile su pune prašine i maltera. Uprkos tome, odmah je nastavio da opipava otvor.

— Pakao, ovo je jedan pravi pravcati tunel!

Rančerska kuća Lestera Krojdonna imala je ne samo podrumске prostorije, nego i izgrađen dovod vazduha, što je za Divlji zapad u najmanju ruku bilo čudno.

Zašto bi jednom rančeru bila potrebna takva prostorija? Čisto gubljenje vremena, novca i materijala. Jedino naravno, ako je želeo da ima nevidljivu zatvorsku prostoriju.

Gotovo nevidljivu.

Čovek iz Misurija pokuša da se urvuče u prolaz. Otvor je bivao sve

uži, tako da je teško napredovao. Sa svakim santimetrom sve je jače osećao spoljni, čist vazduh.

U tom trenutku odjeknuše u podrumskom hodniku hici. Nekoliko sekundi kasnije oglasili su se neponovljivi revolveri poznatog kockara.

Luk Šort radosno uzviknu:

— Hej, Džimi, jesi li čuo? To je najlepša muzika za moje uši!

Ponovo su se čuli Holidejevi revolveri. — Ovog puta znatno bliže.

— Džimi, ustaj! — odjekivao je Teksašaninov glas. — Dolazi Dok Holidej!

Službenik poštanske kočije s mukom se pridžže i nasloni na zid.

Kod vrata se sada začuše neki šumovi, a onda neko energično otvoriti reze.

Vrata se naglo otvoriše.

Svetlost buktinje prodre u podrumsku prostoriju.

— Dok Holidej! — doviknu Teksašanin.

Kockar je stajao na vratima u levoj ruci držeći buktinju, a u desnoj revolver. Crveno žuti plamčići buktinje su poigravali i razbijali pomrčinu.

— Gde je maršal?

Luk Šort pokaza na ugao. A onda nabra obrve.

— Hej, pa do malo pre je bio tamo!

Potrčao je prema uglu i skočio na ormar.

— Vajat!

— Da — čuo se mukli glas iz otvora.

— Možemo napolje! Dok Holidej je ovde!

Luk Šort se ponovo vrati do Holideja.

— Bio je već upola napolju, Dok. Kako ste nas našli?

— Čuo sam vaš revolver.

— Čuli ste moj revolver? A ja sam mislio da ste u širokom luku obišli ranč.

— I jesam, ali upravo kada sam stigao do šupe za alat, čuo sam vaše hice. Uskoro zatim, pojavili su se neki ljudi na tremu rančerske kuće. Naleteo sam na njih. Konačno, po vašim hicima sam zaključio da se unutra nešto dešava.

— Tako znači, naleteli ste na njih — reče Teksašanin uz osmeh.

Vajat kliznu kroz otvor na orman, a onda skoči na tle.

— Ol rajt, Dok, bili ste brži!

Prihvatio je Degoreja za ruku i pridržavao ga.

— Kako stoji stvar, Dok?

— Prvo sam imao posla sa trojicom, a onda sa dvojicom. Međutim, svi su izašli odavde, iz rančerske kuće. Prema tome, Krojdon može sada da nahuška na nas momke iz kaubojske kuće.

— Napred — reče Vajat Erp.

Kockar ugasi buktinju i pođe napred.

— Gde su ona petorica? — pitao je Teksašanin.

— Odmaraju se, to jest, neki od njih su malo i udečeni.

Popeli su se uz zavojite stepenice i kada je Vajat hteo da otvori vrata hodnika, u hodniku odjeknuše pucnji.

— Bedno! — gundao je Teksašanin. Sada momci čuče u hodniku. To su lepo smislili. Sada, doduše, ne sedimo u mišjoj rupi, ali smo još uvek zatvoreni.

Dok Holidej ponovo zapali bak-

lju, naglo otvori vrata i ubaci buktinju u hodnik.

Vajat Erp dohvati sto, koji se nalazio odmah uz vrata i gurnu ga napred.

U sledećem trenutku obojica su čučala iza debele ploče stola.

Ponovo odjeknuše pucnji.

Luk Šort se glasno nasmeja.

— Prepredeno, zar ne, Džimi? Ceo hodnik je osvetljen, sve mogu da vide, a nalaze se u zaklonu. Da, dečko, treba imati čorbe u glavi. A sad pazi, sada na scenu stupa ujka Luk iz Teksasa.

Krupni Teksašanin otrča napred, strže zavesu sa prozora, vrati se ponovo na trenutak natrag, a onda ponovo polete prema prozoru. Na Degorejovo zaprepašćenje, bacio se kao topovsko đule kroz prozor i izleteo na verandu. Službeniku poštanske kompanije gotovo se oduzeo dah. Naravno, on nije mogao da zna da je proletanje kroz zatvoren prozor jedan od Teksašanih specijaliteta.

Staklo se rasprslo i razletelo na sve strane, a odmah za tim sa verande se oglasi Lukov revolver.

Dok Holidej gurnu maršala.

— On je već napolju.

— Da, čuo sam ga.

Krojdonovi ljudi su se povukli iz hodnika, ali kada otvorili vrata od dvorišta, odjeknuše pucnji, i to spolja.

— Hej, Džoe — uzviknu jedan od Krojdonovih ljudi. — Jesi li poludeo? Treba da pucaš na uljeze, a ne na nas.

Naravno, nisu mogli da znaju da je Džoe Flint, koji je bio napolju, već izbačen iz stroja. To je Luk Šort obavio već prvim metkom i sad

se našao ispred vrata kroz koja su Krojdonovi ljudi hteli da izađu.

— Je li Krojdon još s vama? —
doviknu maršal kroz hodnik.

Neko vreme je vladala tišina, a onda odgovori kauboj, koji je trenutak ranije upozorio Džoe Flinta:

— Ne, nije.

— Onda me dobro slušajte. Saterani ste u tesnac. Međutim, dajem vam šansu. Odmah se povucite u kaubojsku kuću i to u liniji jedan po jedan.

Ponovo je gotovo čitav minut vladala tišina, pre nego što se opet javio isti glas.

— Mi uopšte ne znamo šta se dogodilo.

— U redu. Upravo zbog toga brzo se povucite, inače ćete u paklu saznati! — doviknu sada Dok Holidej.

Kauboji se lagano uputiše prema svojoj kući.

Luk Šort je čuo razgovor i pustio ih da prođu.

Vajat priđe prozoru.

— Dođite, Luk. Napustićemo kuću kroz sporedan izlaz.

— A naši konji, maršale?

— Njih će već dovesti Dok Holidej.

Kada im se kockar pridružio, vodio je čak i četvrtog konja i kao uzgred rekao:

— Siromah, dosađivao se sam u koralu.

Vajat Erp posadi službenika poštanske stanice u sedlo. Na žalost, Džim Degorej bio je u toj meri slab i iscrpljen, da su morali sve vreme da ga pridržavaju.

Odjahali su u pravcu jugoistoka.

Pošto su prevalili jednu milju, čovek iz Misurija zaustavi konja.

— Moramo predahnuti nekoliko minuta. Degorej je suviše slab.

Holidej priđe, izvuče nešto iz bisinga svog sedla i stavi poštanskom službeniku pod nos.

Degorej podiže glavu. Počeo je dublje i ravnomernije da diše.

— Kakva li je to sad čarobna vodica? — upita Teksašanin.

— Viski — uzvрати kockar kratko.

— To sam i mislio. Dok uvek ima sa sobom što mu treba.

Kada su stigli u Ebilen, Degorej je bio na kraju snage.

Vajat ga odmah unese u poštansku stanicu, a onda brigu o njemu preuze Dok Holidej.

— To je samo slabost. Verovatno mu oni zlikovci nisu dali ni da jede, ni da pije.

— Šta li su samo hteli od njega? — pitao se Teksašanin.

Holidej je dobro shvatio pitanje: Zašto je još uvek živ? Zašto ga nisu ubili?

Džoni Vanseler uopšte nije mogao da zatvori usta od zaprepasćenja.

— Mister Degorej! Vi ste živ! Vaša žena, treba li da je zovem?

— Da — uzvрати Vajat — ali ne baš odmah. On prvo treba da dođe k sebi.

— I zaista je bio na Krojdonovom ranču? — mucao je Vanseler. — Pa to je...

— Da — složi se Luk Šort. — To je zaista poslednje!

Džim Degorej bio je oslobođen.

Istini za volju, bio je veoma iscrpljen i islabio, ali mu višednevno sužanjstvo po Holidejevom mišljenju neće ostaviti posledice. Sve vreme je, kada se malo povratio, uporno tvrdio da nije bio na Krojdonovom ranču, nego negde na severu, u kamenoj kući, kod nekog starog čoveka, koji je imao nekoliko slugu.

S tim podacima se, jasno, nije moglo mnogo početi. Krojdon je sve tako podesio da službenik poštanske kompanije ne može da ga tereti. Međutim, ono što je najviše mučilo sve njih bilo je pitanje kakvog sve to smisla ima i kom cilju treba da posluže takva nedela.

I još jedno pitanje: gde je Bil Norton?

Tačno u jedanaest sati krenula je poštanska kočija iz Ebilena. Vajat Erp je sedeo na kočijaškom sedištu, a dvojica njegovih pratilaca unutra u kočiji. Pored njih, bila su još dvojica putnika, tipovi kakvi se samo mogu videti na Divljem zapadu. Jedan od njih, imao je bleđu, mršavo lice, zaraslo u retku bradu. Levo oko bilo mu je tako povređeno, da je jedva mogao da čkilji kroz gotovo zatvorene kapke. Donja usna mu je bila izbačena, a obrve čekinjaste i guste. Nosio je izbledeli šešir, ispranu crvenu maramu i staru, prljavu, plavu košulju. Nisko, na desnoj strani bedara, u futroli, ljuljao se revolver kalibra trideset osam. Na sebi je imao nešto po čemu je maršala nesvesno podsećao na Lestera Krojdona. Naime, nosio je rukavice, koje jedino nisu bile nove i žute kao rančerove.

Drugi putnik bio je mlađi i imao je punačko lice. I on je bio zarasao u bradu.

Luk Šort i Dok Holidej sedeli su kao voštane figure i posmatrali dvojicu putnika.

Pred polazak, Vajat Erp je rekao ženi Džima Degoreja da o svemu čuti i nikome ništa ne govori. Žena mu je to, uz jecanje i zahvalnost, obećala.

Džoni Vanseler stajao je na vratima i tiho rekao:

— Možete se osloniti na mene, maršale. Mister Degorej leži u sporednoj prostoriji, gde ga niko ne može ni videti, ni čuti. Njegova žena neće dolaziti dok se vi ne vratite. Ne brinite, čuvaću ga!

Vajat mu steže ruku.

Kočija je grabila prema zapadu. Prerija je izgledala osušeno i umorno, pod bleđu plavim nebom Kanzasa. Julska žega bila je neizdržljiva.

Čovek iz Misurija veoma spretno je upravljao zapregom, na ovoj, ni malo lakoj deonici puta. Za kočijom se dizao oblak prašine i trebalo je nekoliko minuta da se ponovo slegne.

Uskoro se na horizontu pojavio Solomon.

Mršavi putnik provuče glavu kroz prozor.

— Vozaču, vozaču!

Vajat se okrete.

— Zaustavite kočiju! Ovde treba da siđem.

Maršal je zaustavio kočiju ispred bara u Solomonu.

Mršavko izađe iz kočije. Dok je još držao kvaku vrata u ruci, drugi putnik se iznenada maši za revolver.

Prekasno. Imao je nesreću da baš preko puta njega sedi čovek, na čijem će nadgrobnom spomeniku, gore, u planinama Kolorada, jednom stajati uklesano: Bio je veliki kockar i čovek koji je najbrže rukovao revolverom na Divljem zapadu.

Dok Holidej već je držao kolt na gotovs.

Razbojnik se ukočio i zbunjeno posmatrao kockara.

Drugi putnik, koji je već držao vrata, takođe je hteo da potegne revolver, ali ga je u istom trenutku Teksašanin svom snagom udario vrhom čizme po ruci. Uzviknu je od bola.

U to iz bara istrčase nekoliko ljudi i ustremiše se na kočiju.

Krojdonovi momci!

Dvojicu od njih je Vajat Erp odmah prepoznao. Glasno uzvikujući, trčali su prema kočiji.

Luk Šort se ustremio na njih kao tigar, povukao prvog na zemlju, a drugog gromovito pogodio u vrh brade.

Mršavi putnik hteo je da se baci na Teksašanina s leđa, ali je čovek iz Misurija blagovremeno skočio sa svog sedišta.

Dok Holidej rekao je sasvim mirno drugom putniku, koji je sedeo preko puta njega:

— Digni šape, momče! Visoko, više!

Munjevitim pokretom izvukao mu je revolver iz opasača i naredio.

— Silazi iz kočije, ali na levo!

Čovek je poslušao.

Holidej ga je sledio.

— Napred, obidi kočiju. Možeš da pomogneš svojim prijateljima.

No, oni izgleda više ne žele pomoć — dodao je ironično, pošto je video da su Vajat Erp i Luk Šort upravo raščistili bojno polje.

Kauboji su već bili razoružani. Vajat je ubacio revolvere u kočiju, a onda pošao prema baru.

Vlasnik bara stajao je na prozoru i uplašeno gledao oko sebe.

— Znaite, mister Stap, otkako vi vozite poštansku kočiju, u ovom kraju postalo je prilično vruće. Zašto ste pretukli ove ljude? To su moji gosti, koji su očekivali nekoćinu prijatelja.

— Polako, Irče! Ako me ovde još jednom ova banda bude napala, pevaće se druga pesma. Osim toga, hteo sam da vam kažem da nemate baš mnogo razloga da budete ponosni na ove goste. Ono nekoliko dolara, koliko dobijete od ove bratije, pašće vam teško na dušu jednog lepog dana kada dođe do suđenja!

Poštanska kočija nastavila je put.

Neometano je stigla do mesta na kome je šerif Brajd našao pre izvesnog vremena sa slomljenim točkom.

Sa jedne blage uzvišice, sa leve strane, zagrne puščana paljba.

Vajat odmah okrete konje i skrenu kočiju s puta. Na taj način povećao je rastojanje od mesta sa koga se pucalo. Ubrzo su stigli u malu udoljicu. Odmah su se dali na posao. Maršal i Luk Šort su ispregli iz kočije dva konja, uzeli puške iz kola i u širokom krugu obišli udoljicu.

Dok Holidej je ostao u kolima.

Luk i Vajat jedva su prešli sto pedeset jardi, kada su u daljini ug-

ledali dva jahača, kako grabe ka severu.

Maršal zaustavi konja. I Teksašanin je uvideo da sa zaprežnim konjem neće moći da sledi dvojicu napadača. Vajat kliznu iz sedla i izvadi iz džepa durbin.

Pri blještavoj svetlosti ranog popodneva, kao kroz vodenu koprenu, prepoznao je jednog jahača. Bio je to nadzornik Bronsi!

Put za Salinu bio je slobodan.

— Prokletstvo! — gundao je Teksašanin sebi u bradu. — Ako ljudi na kočijama tako ogorčeno treba da se bore za svoj opstanak, onda je bolje potražiti drugi posao!

Nekoliko minuta pre pet, teška poštanska kočija dokotrijela se pred stanicu u Salini.

Ono što je maršal sve vreme sumnjao, dogodilo se: preko, ispred šerifske kancelarije, stajala su dva konja. Jedan od njih, bio je Krojdonov.

Džek Brajd povika glasno preko ulice:

— Prokletstvo, Stap, dođite odmah ovamo!

Vajat lagano siđe s kola, mirno zapali veliku crnu cigaru, pa se tek onda uputi prema šerifskoj kancelariji.

Iza Brajda, na tremu se sada pojavio rančer, a odmah za njim iz kancelarije izašao je i dugonja Bronsi.

— Mister Krojdon je ponovo ovde i to s teškom optužbom, protiv vas, Stap. U Solomonu ste ponovo izazvali tuču s njegovim ljudima, a

zatim ste još, uz put, pucali na njega i njegovog nadzornika iz pušaka.

Vajat Erp stajao je dole, ispod stepenica koje su vodile na trem. Pogled mu je kliznuo pored šerifa i zadržao se na tvrdom, neprobojnom licu Lestera Krojdona. Bilo je to lice razbojnika. Maršalu je to bilo jasno još prvog trenutka, kada ga je video.

Teškim koracima popeo se na trem, prošao pored šerifa i stao ispred Krojdona.

— Helo, rančeru, baš me raduje da smo se ponovo sreli. Vi mora da imate urokljive oči!

— Kakva je sad ovo besmislica, šerife! — siktao je Krojdon. — Skinite mi ovog momka s vrata, Brajd, inače ću to sam morati.

— Učinite to, molim vas — iznenada je odjeknuo Teksašaninov glas preko ulice.

Džek Brajd nabra obrve.

— Ko li je sad ovaj?

— Jedan naš prijatelj — mirno objasni Vajat.

Dok Holidej lagano obiđe kočiju i stade na ulicu tako, da je Krojdon i njegovog nadzornika mogao da drži na nišanu.

Rančer je posmatrao čas jednog, čas drugog, a onda se obratio Brajdu.

— Šerife, pogledajte ih samo! Pa to su razbojnici! Ja sam vam to, uostalom, odmah rekao. Pogledajte samo kako se momci postavljaju, kakve pozicije zauzimaju!

Luk Šort zabaci glavu u stranu i isceri se:

— I stručnjaci smo, zar ne, mali? Jasno, to može samo stručnjak da primeti.

Krojdon priđe jedan korak bliže Brajdu.

— Šerife, zahtevam od vas da nas zaštitite od ovih ljudi. To su razbojnici, kad vam kažem. Zar vam nije palo u oči da ih ima sve više. Prvo je Stap bio ovde, a onda se pojavio drugi momak, sa oštrim pogledom. Sada im se pridružio i ovaj džin! Šerife, ja...

— Slušaj, mali, izražavaj se opreznije, kada govoriš o meni! — prekide ga Šort. — Ja sam vraški osetljiv.

— Zahtevam od vas da se pobrinete za to da mister Kalagan odmah otpusti Stapa i Helmera. I dalje, tražim da odmah ove momke oterate odavde. Od kako su ovde, nastao je pakao.

— Tako je bilo i pre nas, mister Krojdon — uzvratil Vajat oštro.

— Ne vredajte gazdu — promrsi Bronsi.

— Ti da zavežeš — brecnu se na njega Teksašanin i stade tik iza maršala.

Krojdon tresnu nogom o tle.

— Zašto ništa ne kažete, šerife?

Šerif Brajd se okrete prema rančeru.

— Šta još treba da kažem? Ovde se već i suviše govorilo.

— Ah, znači tu smo! Plašite se! Brajd, ja sam uvek govorio da vi niste pravi čovek za Salinu!

— Da — prihvati Bronsi — on nije pravi čovek za taj posao.

— Možda bi ti bio pravi čovek za taj posao — rugao se Luk Šort.

— Šerife! Odmah učinite nešto! — grmeo je rančer. — U protivnom čemo mi stupiti u dejstvo.

— Vi to stalno i činite — reče Vajat Erp oštro. — Pre svega, dej-

stvujete munjevito. U Solomonu vas nismo videli, jer ste nedaleko od puta, iza male uzvišice, čučali u zasedi. A ipak tvrdite da ste posmatrali tuču u Solomonu i sada ste ovde pre nas.

— Čovek prvo mora da se postara da nađe jednog izuzetno brzog konja — umeša se Luk Šort. — Onda mu je potrebno vrlo malo pameti.

— U redu — najzad reče Krojdon. — Mi napuštamo grad, šerife. No, pre nego što odjašimo, reći ću vam još nešto. Noćas su na moj ranč provalili neki ljudi. Da ne znam pouzdano da su ovi momci bili uveče u Ebilenu, gde su opet pucali na jednog od mojih kaubojja, sumnjao bih da su oni provalili na moj ranč.

Luk Šort pogleda maršala ispod oka. Zašto ništa ne kaže? Zašto ne obavi stvar po kratkom postupku, kad zna da su obojica razbojnici? No, sigurno Erp zna šta hoće i ima dovoljno jak razlog što čeka.

— Stap! — rekao je šerif, ne baš mnogo sigurnim glasom. — Čuli ste optužbu. Šta imate na to da kažete?

— Mogu li ja da odgovorim, Beri? — pitao je Teksašanin, stežući pesnice.

Vajat klimnu glavom.

Luk Šort priđe šerifu i objasni mu:

— Šta mi imamo na to još da kažemo? Mi smo lupeži, lopovi i ubice. Treba da nas uhapse i obesite i to ako je moguće bez sudenja. Posle toga nemojte zaboraviti da prepustite svoj posao ovom krupnom džentlmenu. A onda, ako sami budete dobili kuglu među reb-

ra, nemo se na smrtnom času zahvalite dragom Lesteru Krojdonu, što vas je oslobodio ovozemaljskih nevolja.

Brajd odmahnu glavom i izmače korak u nazad. Očigledno nije znao kako da se postavi. Tri stranca mu se baš nisu mnogo dopadala, ali mu ni Krojdon nije bio prirastao za srce.

Vajat Erp prekide ovu mučnu situaciju.

— Mi smo veoma gladni, šerife, Kada budete promislili šta hoćete, dođite kod nas, preko, u pansion.

U tom trenutku krupnom nadzorniku, Ernestu Bronsiju, preostao je samo jedan minut života. Posmatrao je kako Dok Holidej ide prema pansionu, onda je skrenuo pogled prema Luku Šortu. Kada je ovaj zamakao u pansion, Dok Holidej se nalazio još tri jarde od ulaza.

Vajat Erp, koji je još trebalo da prođe pored šerifa i dvojice razbojnika, poslednji je krenuo prema pansionu i sada se nalazio na sedam jardi od ulaza.

Bronsijev pogled ostao je prikovan za vozačeva leđa. Bilo mu je jasno da je on na neki način vođa trojke i najopasniji čovek. Šta li on sve zna? I šta smeru? Pakao, kako ga je samo pogledao. Kao da je hteo da mu prodre u dušu.

Lupeža izdadoše nervi.

Pre nego što je njegov gazda uspeo da ga spreči, izvukao je iz pojasa dugačak nož i zamahnuo, uzvikujući za Erpom:

— Stap, brani se!

Gotovo u istom trenutku odjeknuše dva revolverska hica. Vajat Erp se munjevito okrenuo sa revolverom u ruci. Odmah je pucao.

I Dok Holidej, taj fantom strelac, koji je već bio na ulazu u pansion, u poslednjem trenutku primetio je krajičkom oka banditov pokret, okrenuo se i pucao s bedra.

Sečivo noža njihalo se zabodeno u vrata. Sigurno bi pogodilo maršala u leđa, s leve strane, da nije bio dovoljno obazriv i brz.

Sa dva metka u levoj strani grudi, smrtno ranjen, razbojnik Bronsi se zanese unazad i svom silinom tresnu na daske trema.

Luk Šort se istog trenutka stvorio napolju sa revolverom u ruci. Video je oblak barutnog dima, nož i razbojnika kako pada.

— Aha — rekao je samo — ovome se baš žurilo.

Krojdon je bio bleđ kao zid. Neko vreme je piljio u svog omiljenog nadzornika, a onda zabacio glavu.

— Mister Brajd, to je bilo ubistvo! Jedno dvostruko ubistvo!

Vajat lagano priđe bliže i stade kraj rančera.

— Slušajte me dobro, Lester Krojdon! Ja sam do sada dosta od vas progutao. Ako budem čuo još jednu jedinu uvredu, pretući ću vas! Ubistvo je bilo ono što je smerao vaš vrli nadzornik. A možda i ono što ste vi nameravali da učinite, jer ste se mašili za kolt. Niste dejstvovali, jer vas je brži revolver sprečio.

Rekavši to, Vajat pogleda šerifa pravo u oči.

— Mister Brajd, vi govorite.

Šerif reče muklo:

— Da, Stap je u pravu. Bronsi je hteo da ga ubije. I vi ste se mašili za kolt, iako vam je Stap bio okrenut leđima. Mister Krojdon, zah-

tevam od vas da napustite grad i sobom ponesete ubijenog.

Vajat Erp napusti trem i iščeze u sporednoj uličici, a zatim lagano, uz kuće, stiže do izlaza iz grada. Kraj jednog prašnjavog drveta, koje se nalazilo iza poslednje kuće, našao je veliki kamen, seo na nje-ga i zario glavu u šake.

Dok Holidej i Luk Šort sledili su ga sve do poslednje kuće. Tu su se naslonili na ogradu i neko vreme ćutali. Teksašanin zapali cigaru i upita Holideja, ne sklanjajući pogled s Vajata Erpa:

— Hej, šta li mu je sad? Ja sam mislio da ćemo ići na večeru.

— Ostavite ga sad na miru — uzvрати kockar. — Kada ga budete bolje upoznali, shvatićete ga.

Izenada Luk Šort izvuče cigaru iz usta.

— Da to nije možda zbog Bronsija?

Holidej klimnu glavom.

— Ali, molim vas, Dok, pa taj momak je hteo da ga ubije! To je bio sasvim refleksan pokret. Osim toga, najčistija nužna odbrana...

Kockar je objašnjavao.

— Ne radi se o tome. On je protiv ubijanja. Pre mnogo godina, kada sam ga upoznao, jednom mi je rekao: to mora drugačije da se čini. U najgorem slučaju, mora se puhati tako da se protivnik ne ubije.

— U redu, kako on puca, to i može da učini. Obojica ste u stanju da sa dvadeset jardi rastojanja pogodite muvu u oko. Ali, u ovom slučaju...

— Slažem se sa vama. Ali, sve to ne menja činjenicu da je čovek mrtav i da maršal mrzi ubijanje.

Strpljivo su čekali sve dok čo-

vek iz Misurija nije ustao sa kamena i prišao im. Lice mu je bilo ozbiljno i tvrdo.

Dok Holidej zapali jednu cigaru i ponudi Vajata.

— Kako ste, u stvari, došli na to da Krojdonova kuća ima podrum?

— upita Holidej, kako bi ga otrgnuo od mračnih misli.

— Još kad sam sa Lukom stajao pritajen kod štala i prikrađao se kolima, primetio sam čudno udubljenje u tlu. Kao da je zemlja ulegla. Na to u početku nisam naročito obraćao pažnju. Ponovo mi je to palo na pamet dok sam stajao kraj vrata rančerske kuće i učinilo mi se da osećam miris podrumске memle. Kako bi se jedan rančer upustio u to da još prilikom gradnje svoje kuće uloži toliko napor da napravi kameni podrum? Da bi preko leta držali hranu na hladnom, rančeri obično imaju male ostave iza kuhinje, do pola ukopane u zemlju. To su skoro uvek sasvim male prostorije, čija gradnja ne zahteva veliki trud, a ni troškove. To što smo podrum tako brzo našli, čista je slučajnost. Mene daleko više interesuje šta će Krojdonu takav podrum.

Luk Šort išao je za dvojicom pri-jatelja oborene glave, s rukama u džepovima. Slušajući maršalovu priču, istovremeno je razmišljao o njemu. Neobična kombinacija: ošt-rina, izdržljivost i uz to tako vraška osetljivost.

Nebesa, kakav je to bio pogodak u okretu! Doduše i Dok Holidej je odmah pucao i pogodio. Teksašanin podiže glavu i pogleda ih kako promiču pored baštenskih ograda kuća. Bili su gotovo iste visine, sa-

što je Vajat bio plećatiji od Holideja i što su mu čizme bile pokrivenne debelim slojem prašine.

Uopšte, kako je to đavolskom Holideju polazilo za rukom da nikada nema prljavo odelo i prašnjave čizme. Svakako je posedovao izuzetan talenat da svoje odelo održava u savršenom redu.

Veći deo puta, pošto je Vajat objasnio Holideju kako je otkrio podrum, prešli su ćutke.

Iz jedne kuće istrčala je žena i gotovo pala na njih. Bila je to Kejt Eger.

— Mister Erp!

Vajat i Dok Holidej su je prihvatili gotovo u poslednjem trenutku. Samo što nije pala.

Ništa nije uspela da im kaže, jer se gušila u suzama.

— Unećemo je u kuću, zaključiti Vajat.

Kada je žena ponovo bila u svojoj kući i kada je Dok Holidej povratio mokrim ubrusom i gutljajem viskija, otvorila je oči.

— Mister Erp, najzad ste tu. Otkud odatle da naidete? Ne usuđujem se ni da govorim s vama...

Maršala obuze zla slutnja.

— Gde je vaš muž?

Žena ponovo briznu u plač.

— Umirite se, molim vas, gospođo. — Dok Holidej joj dade još jedan gutljaj viskija i nasloni je na uzglavlje. — Morate biti mirni, sasvim mirni, kako inače možemo da vam pomognemo.

Vajat čučnu kraj ženinog uzglavlja.

— Zar su ga odveli?

— Ne, on se uopšte nije vratio kući. Juče sam našla pismo. Protureneno je kroz vrata u hodnik. O bože! To je užasno! Deca gore plaču. Juče sam uspela da izmislim neku laž. A danas, prosto ne mogu da ih umirim.

— Gde je pismo? — upita Vajat.

— Mislim da sam ga u uzbuđenju bacila u vatru.

— Kada? — Ispitivao je Holidej.

— Juče, odmah čim sam ga pročitala.

— Vi mislite, možda ste u zabudili. Možda ste ga bacili negde na drugo mesto a ne u vatru.

— Može biti, ne znam ni sama, sve je to tako strašno.

Ponovo je briznula u nezadrživ plač.

— Gospođo Eger — pokušavao je Holidej da je umiri — pokušajte da se smirite. Odmah moramo da znamo šta je pisalo u pismu. Kako maršal može da vam pomogne, ako ovde sedite i plaćete?

Nesrećna žena obrisa suze.

— Znam, u pravu ste. U pismu je stajalo: „Vaš muž je u vlasti prerije. Tamo mu se ništa neće dogoditi, ako budete ćutali. Ako, pak, budete govorili, izgubljen je. I vašu decu ćemo odvesti!“ Da, tako je otprilike pisalo.

Dok Holidej izađe iz sobe i uputi se u kuhinju. Nekoliko minuta kasnije vratio se, držeći hartiju u ruci.

— Vi ste ga bacili u sanduk kraj peći.

Vajat Erp je posmatrao zgužvani papir namrštena lica. Bio je to običan papir, za pisma, kakav gotovo svi na Zapadu upotrebljavaju. Jedna reč posebno je privukla marša-

lovu pažnju. Bila je to reč: prerlija. Bila je pogrešno napisana i to na način koji je maršal već pročitao...

U gradskoj većnici građani su se već okupili na suđenje starom Vilkinsu.

Kada je Vajat Erp, praćen Holidejom i Šortom, prešao široku glavnu ulicu i stigao pred većnicu, iza njega, iz „Jenki“ saluna upravo je izašao čovek. Bio je srednje visine, imao oštro, uzano lice i prodoran pogled. Odelo mu je bilo novo i elegantno. Dva velika revolvera, koja su provirivala ispod peševa kaputa, nipošto nisu pristajala uz njegovu eleganciju.

Vlasnik kompanije stajao je ispred poštanske stanice sa malim Tomom i radoznalo posmatrao grupu ljudi, koja se, na suprotnoj strani ulice, tiskala prema gradskoj većnici.

Serif Brajd je napustio kancelariju i stupio na ulicu.

U to se pogled elegantnog stranca zaustavio na čoveku iz Misurija. Nabrao je obrve i uzviknuo:

— Erp!

Maršal se po drugi put tog dana u poluokretu bacio u stranu, držeći već spreman svoj bantlajn specijal u leVICI.

Strančev metak promašio ga je svega za nekoliko inča.

Čovek nije uspeo da još jedanput povuče obarač, jer je munjevit Holidej gotovo istovremeno pucao. Za razliku od maršala, koji je stajao nešto koso kraj stepenica, kockar je imao bolji položaj za pucaње.

Strancu je revolver u širokom luku izleteo iz ruke. Odmah je okrenuo glavu u pravcu odakle je došao hitac. Lice mu se izobličilo.

— Dok Holidej! Gospode, to sam mogao i pomisliti: tamo gde je Vajat Erp, Dok Holidej ne može biti daleko.

— Halo mister Mek Tajer! — doviknu Teksašanin. — Kad ste već kod pozdravljanja, ne bih želeo da mene previdite.

— Luk Šort! — promrsi Mek Tajer. — Kako vas mogu da previdim?

Ljudima, okupljenim na ulici, zastao je dah. I Džek Brajd je stajao kao prikovan za prečku ispred trema svoje kancelarije.

— Vajat Erp — mrmljao je čuvar zakona sebi u bradu. — On je, dakle, Vajat Erp! Grom i pakao, to mi nikada ne bi palo na pamet. Zatim je šerif iz Saline pogledao Doka Holideja. Kako se samo obukao? Kao čovek, koji je u gradu gde je prethodno boravio, izgubio za kockarskim stolom sve do poslednjeg centa, uključujući i odelo, pa nastavio put peške.

Vajat Erp je vratio revolver u opasač. Kako je to samo učinio! Džek Brajd i, uostalom, gotovo ceo grad, posmatrao je.

Maršal je lagano sišao niz stepenice gradske većnice i stao ispred Mek Tajera.

— Dajte mi svoj revolver, Mek Tajer.

Na glavnoj ulici Saline vladala je grobna tišina.

Tridesetjednogodišnji Elvis Mek Tajer iz Nebraske, još uvek je tako držao ruke da može da potegne drugi revolver.

Erp pođe još jedan korak napred.
— Stojte, maršale! — doviknu Mek Tajer.

U tom trenutku iz šerifske kancelarije izašla su dva čoveka, vodeći starog Vilkinsa.

Službenik poštanske kompanije, koga su sada vodili na suđednje, delovao je potpuno slomljeno. Šerif ih je zadržao pokretom ruke, ne okrećući glavu. Dva čoveka, koji su vodili Vilkinsa, zastadoše. Zatvorenik tek tada podiže pogled. Pred njim je na, dvadeset jardi, na sred ulice stajao čovek, na koga je sve svoga sužanjstva mislio: Beri Stap, novi vozač poštanske kočije. Sve oči prisutnih bile su uperene u njega.

Vajat podiže ruku.

— Dajte mi sad vaš revolver, Mek Tajer.

— Ni koraka, maršale, ustreliću vas! — skoro je vrištao čovek iz Nebraske.

Sada ih je delilo samo pola jarde. Mek Tajerova ruka kliznu prema revolveru i ostade tamo kao zalapljen. Razrogačenih očiju i staklasta pogleda, piljio je u veliki revolver koji se stvorio u maršalovoj levoj ruci.

Erp uze desnom rukom drugi Mek Tajerov revolver, a onda ga uhvati za jaku i doviknu:

— Šerife, ovaj čovek ovde je ubica Elvis Mek Tajer. On je u Dedvudu pre tri meseca ustrelio šerifa Pordona.

Džek Brajd lagano pođe napred. Uopšte nije pogledao čoveka za kojim je već pre nekoliko godina bila raspisana poternica zbog pljačke banke, a od nedavno i za ubistvo šerifa, nego je gledao visokog čove-

ka, koji je bio čuveni maršal iz Dodž Sitija.

— Jeste li vi zaista Vajat Erp?

— Po velikom šerifu Brajdu, ubica za kim je raspisana poternica verovatno nije ni pucao — reče Luk Šort podrugljivo.

Džek Brajd je sada gledao pravo u oči Mek Tajera.

— Da li je tačno? — upitao je nesigurno.

Unezverene oči ubice iz Nebraske klizile su od jednog do drugog. Iznenada mu se učinilo da mreža u koju je uhvaćen, ipak ima mali otvor.

— Ne — uzviknuo je — ovaj čovek laže! Sve to je velika prevara! Niti sam ja Mek Tajer, niti je on Vajat Erp! Tog čoveka uopšte ne poznajem.

Na to im pride Dok Holidej.

— Otkud znate da nije Vajat Erp, ako ga zaista ne poznajete?

Ubica se trže.

— Ja s vama nemam ništa, Dok.

Holidej klimnu glavom, pa se obrati šerifu.

— Slučaj je jasan.

Šerif Brajd nije baš odmah sve tako brzo shvatio. Ipak, puklo mu je pred očima da se Mek Tajer sam odao. Ako je za ovog čoveka znao da je Dok Holidej, onda je sasvim jasno da onaj drugi može biti samo Vajat Erp.

Maršal se maši levom rukom za džep i, ne podižući ruku, samo koliko da šerif može da vidi, pokaza mu maršalsku zvezdu.

Džek Brajd proguta pljuvačku. Onda klimnu glavom, dokopa Mek Tajera za mišicu i uvuče ga u svoju kancelariju. Dva minuta kasnije bio je ponovo na ulici,

Gore, na ulazu gradske većnice, pojavio se sada sudija Beverlend. Pogrbljeni čovečuljak govorio je nešto svojim tankim, staračkim glasom, ali se od žagora, koji je vladao u glavnoj ulici, ništa nije moglo razabrati.

Sudija se ponovo vrati u većnicu, a onda se ponovo pojavi na vratima, srdito lupajući malim zvonom.

Na ulici postepeno zavлада tišina.

Starac je u tom trenutku video samo vozača poštanske kočije, pa je ljutito promrsio.

— Sklonite mi se s puta Stap, očekujem optuženog.

Na to šerif priđe nekoliko koraka bliže i reče gotovo zvaničnim tonom:

— Vaša milosti, ovaj čovek je Vajat Erp.

— Da, da — reče sudija sa staračkom tvrdoglavošću. Može da se javi posle suđenja, ako nešto... — prekinuo je u pola rečenice, zatvorio oči i skinuo cvikere s nosa. — Šta ste to rekli, šerife?

— Ovaj čovek je maršal iz Dodž Sitija.

— Zar hoćete da zbijete samnom šale, mister Brajd?

Vajat Erp priđe stepenicama.

— Vaša milosti, možete da počnete sa suđenjem.

Beverland ponovo vrati cvikere na nos i podiže glavu. Sitnim, kratkovidim očima kao da je hteo da prodre u Erpovo lice.

Onda se dogodilo nešto užasno.

Samrtničko bledilo razlilo se po sudijinom licu, levom rukom se uhvatio za srce i sasvim lagano, kao da su mu noge povučene napred, pao na daske trema.

Vajat pogleda Dok Holideja.

Kockar je odmah krenuo na trem, čučnuo kraj sudijske i otkopčao mu kaput. Opipao mu je puls, a onda naslonio uho na grudi. Najzad je podigao Beverlendove kapke, a onda ih opet spustio. Lagano, uspravljajući se, rekao je maršalu:

— Od suđenja neće biti ništa, maršale. Sudija je mrtav.

Na glavnoj ulici vladala je grobna tišina.

Vajat Erp se obrati šerifu.

— Neka vaši ljudi ponovo vrate Vilkinsa u zatvor i postupajte lepo s njim, mister Brajd.

Šerif nabra obrve.

— Kako to mislite, maršale?

— Mislim da on nije ubica...

Bilo je nešto posle sedam sati kada su Vajat Erp, Dok Holidej i Luk Šort zaustavili konje pred šerifskom kancelarijom. Maršal sjah s konja i stupi na trem.

Šerif Brajd mu pođe u susret.

— Hteli ste do mene, mister Erp?

— Da, hteo sam da vas zamolim da pođete s nama.

— Kuda?

— Saznaćete.

— Pa, možete mi reći. Moram valjda...

— Ne mogu ništa da vam kažem. Po mom mišljenju, vaš grad ima suviše ušiju.

Brajd klimnu glavom.

— U redu, poći ću s vama.

Uz put se Luk Šort odvojio od njih i nastavio da jaše prema istoku, putem kojim je išla poštanska kočija prema Ebileni.

Vajat Erp, Dok Holidej i Džek

Brajd, jahali su prema Krojdonovom ranču. Mrak je već potpuno osvojio kada su stigli do imanja.

Kod ograde, Vajat Erp zaustavi konja.

— Slušajte me pažljivo, mister Brajd: ovo je Krojdonov ranč. Mi smo ga prošle noći posetili. Rančer vam je to i pomenuo. Međutim, ono što vam nije rekao jeste činjenica da smo mi u njegovom zidanom podrumu...

— U njegovom zidanom podrumu?

— Da, da smo u tom podrumu našli Džima Degoreja.

— Šta? — uzviknu šerif. — Da li je mrtav?

— Ne, hvala bogu, nije, iako su ga lupeži skoro ubili, mučeći ga glađu i žeđu.

— Ali — mucao je šerif iz Saline — pa to je... to je užasno! Uopšte ne mogu da shvatim. Verujete li vi sasvim ozbiljno da Lester Krojdon stoji iza napada na poštansku kočiju?

— Ko iza toga stoji, tek će se pokazati. U svakom slučaju, Krojdon je jedan od najvažnijih ljudi u lancu.

— Ali...

— Jeste li znali da je Džozef Eger iz Saline nestao?

— Ne.

— Onda vam sigurno nije palo u oči i to da se isti nož, koji je Krojdonov nadzornik bacio na mene, nalazio u grudima Džona Lija.

Šerif zabaci šešir na potiljak.

— Ali, maršale, ja prosto ne znam šta...

— Hajdemo, učinićemo posetu mister Krojdonu.

— Ne bi me naročito začudilo da gnezdo nađemo prazno.

I bilo je prazno.

Samo je gluvonemi crnac Pol sedeo na kuhinjskim stepenicama i, ništa ne shvatajući, smešio se na njih.

Džek Brajd uvuče duboko vazduh u pluća. Vajat mu je pokazao podzemnu tamnicu. Onda su se, osvetljavajući put buktinjom, uputili preko dvorišta. Iza jednog polusrušenog ambara, Vajat je našao mesto gde su ubice zakopale starog vozača Nortona.

Posle toga su napustili ranč i odjahali prema jugu.

— Kuda ćemo sad? — upitao je šerif, tek posle pola sata.

— U Solomon — uzvрати maršal hladno.

Bila je gotovo ponoć, kada su stigli u Solomon. Daleko od ostalih kuća, napred, na samom putu, nalazila se krčma.

Vajat Erp i šerif Brajd ušli su u krčmu na glavni ulaz. Za šankom su zatekli tri Krojdonova kauboj. Odmah su se okrenuli, ali, kada su ugledali kolt u levoj ruci vozača poštanske kočije, ostali su kao ukopani. Najzad je jedan od njih uzviknuo:

— Čemu sad to, Stap? Hoćete li sada još pod zaštitom šerifa da narsnete na nas?

— Mister Brajd, oduzmite im oružje — reče Vajat šerifu.

Dvojica kauboj su bez opiranja dozvolila da ih razoruža šerif iz Saline. To, međutim, nije bio slučaj sa trećim, krivonogim Tedom Rajsom. On se bacio u stranu i potegao kolt. Uperio je oružje na šerifa iz Saline, ali nije povukao obarač.

Vajat Erp je to učinio pre njega. Vlasnik krčme, Irac, ukočeno je posmatrao šta se događa. Erp mu reče zapovedničkim tonom:

— Izlazite ispred šanka!

Irac prebledi.

— Zar ja?

— Da, vi i to odmah!

Irac je hteo da se sagne da tobož odloži ubrus ispod šanka, u to se čulo metalno škljocanje. Maršal je otkočio oružje.

— Drži ruke gore, Irče! Ako tako loše pucaš, kao što pišeš, još ćeš pogoditi nekog od svojih prijatelja!

Lice vlasnika krčme dobilo je zučkastu boju. Vajat je stajao pred njim sa uperenim revolverom.

— Izlazi ispred šanka, riđi!

Ovaj poslušao, oklevajući.

Kada je stao ispred šanka, Vajat izvuče desnom rukom cedulju, koju je dobio od gospođe Eger.

— Treba li još da gubimo reči, Irče, ili ćeš mi odmah, dobrovoljno reći gde je gospodin Eger?

— Ali, ja uopšte ne znam šta vi hoćete, Stap! Kunem vam se da...

Maršal mu nasloni revolver na grudi.

— Slušaj me, razbojniče — rekao je oštro. — Ja sam Vajat Erp i nemam ni vremena, ni volje da se ovde natežem s tobom. Gde je Eger!

Vajat primeti na podu jedan učvršćen metalni prsten.

— Šerife, sklonite ovaj sto. Tu se nalazi kapak.

Dva kaubojas su morala da pomognu šerifu da podigne teški kapak.

Slaba svetlost lampe obasjala je prostoriju u kojoj su se nalazile prazne flaše i burad. Pozadi, u jed-

nom uglu, ležao je čovek. Bio je to Džozef Eger. Odmah su ga izvukli napolje.

U tom trenutku napolju se čulo kotrljanje točkova. Na licu Teda Rajsa zaigra pakostan osmeh.

Začuo se pucanj.

Vajat Erp izvuče revolver, koji je pre toga vratio u opasač i uzviknu:

— Budi miran, Rajs i bez glasa, inače živ nećeš napustiti krčmu!

Kada su se na tremu čuli koraci, maršal se na iznenađenje ostalih, čak nije ni okrenuo.

Krupni Teksašanin stajao je na vratima.

— Sve je o-kej, maršale!

Vajat se osmehnulo.

— Povedite Egera sobom, Luk. Mister Brajd će vam pomoći.

Džozef Eger se srećom nije nalazio u tako lošem stanju, tako da je mogao sâm da ode do poštanske kočije u kojoj je zatekao službenika kompanije iz Ebilena, za koga je odavno mislio da je mrtav.

Vajat Erp stajao je kraj kočije, leđima naslonjen na vrata i obratio se razbojnicima u krčmi.

— Sada ću vam dati jedan dobar savet. Nestanite odavde i to što je moguće brže. Najkasnije sutra u podne, ljudi iz Saline, Ebilena i odavde doći će da unište razbojničko gnezdo. U to budite sigurni!

Brajd nestrpljivo upita maršala.

— Šta sad smerate?

— Sada dolazi poslednja runda, šerife. Napred, Luk, idemo u Salinu!

U zoru su stigli u grad.

Vajat reče šerifu da ih povede u kuću umrlog sudije.

Dok Holidej i Luk Šort obišli su

prilično usamljeno imanje, odvojeno od ostalih kuća, dok su se Vajat i šerif uputili prema glavnom ulazu.

— Šta ćemo ovde? — upitao je šerif zbunjeno.

— Idemo po poslednjeg čoveka — uzvratiti Vajat.

Još dok su se nalazili na sredini vrta ispred kuće, iza nje odjeknu hitac. Bio je ispaljen iz Holidejevog revolvra. Onda su čuli užurbane korake čoveka. Vajat odmah potrča. Uz put je čuo neko krckanje iz žbunja. Bilo je to kao da se grizli provlači kroz šiprag. To je mogao biti samo Luk Šort.

Maršal je uspeo da uhvati begunca, još pre nego što se dočepao ograde.

Bio je to Lester Krojdon. Ruka mu je krvarila, jer ga je Dok Holidej pogodio u desni lakat.

Vajat ga uvuče u kuću. Svetlost novog dana već se pomaljala na horizontu. Vajat Erp je zamolio Luka Šorta da dvojicu ljudi iz poštanske kočije uvede u kuću.

Lester Krojdon je uveden u veliku dnevnu sobu, u kojoj je na odru počivao sudija Beverlend.

Dok Holidej se tako postavio na vrata, da Lester nije imao nikakvih mogućnosti da umakne. Zatim Luk Šort uvede Džozefa Egera i Džima Degoreja u sobu.

Službenik poštanske kompanije iz Ebilena glasno uzviknu:

— Gazda! Sto mu gromova, to je gazda!

Džozef Eger kao opčinjen gledao je sudijin leš.

— Nisam ga čuo da govori, ina-

če bih ga sigurno prepoznao, maršale. Stajao je u Irčevoj krčmi, iznad rupe u koju su me strpali. Stajao je sa maskom na licu, ali prepoznajem veliki prsten, koji ima na levoj ruci. To je on, sasvim sigurno!

Džim Degorej je stegao pesnice.

— To đubre je, dakle, mrtvo. Hteo je da izvrši grozan, surov pritisak na mene. Mučio me je da bih omekšao, a onda je hteo da me pusti pod uslovom da u Ebilenu radim protiv svoje sadašnje kompanije.

Niko u Salini i Ebilenu docnije nije mogao da shvati kako su dva čoveka mogla da budu toliko bezumna. Krojdon i sudija su se poznavali već godinama. Ispostavilo se da su zajednički skovali plan da unište „Salina Overland” kompaniju i osnuju sopstvenu.

Vozač poštanske kočije i pohlepni Džoni Li, platili su životima taj pakleni plan. Kada je Lestera Krojdona sudija u Topeki osudio na doživotnu robiju, u ozloglašenom kamenolomu Seskateva, oborio je glavu i procedio kroz zube psovku, koja je sigurno bila upućena mrtvom sudiji Beverlendu, njegovom zlom duhu.

Od tog dana poštanska kočija „Salina Overland” kompanije još mnogo godina je neometano vozila kroz preriju, sve do dana dok je nije oterao zahuktali gvozdeni konj, koji se na jakim gvozdenim šinama probijao od severa i dospeo konačno na Zapad.

ČETVRTKOM
U PRODAJI

PANORAMA

NOVO ! NOVO ! NOVO ! NOVO !

PETI BROJ

STRIPOTEKE „PANORAMA“

U OKTOBRU

ČITAJTE SLEDEĆI ROMAN

**SVAKOG 1-og, 10-og i 20-og
U MESECU NOVA SVESKA!**

64 STRANE – 1 DINAR!

IZDAJE I STAMPA NIP FORUM, NOVI SAD, VOJVODE MIŠICA 1.

ODGOVORNI UREDNIK: TOMISLAV KETIG

OKTOBAR 1969.